

Звіт

про гірський туристський

(вид туризму)

спортивний похід 3 категорії складності

Приказбеччам (Грузія)

(географічний район)

що був здійснений з 23.08. по 08.09. 2019 р.

Маршрутна книжка № 07/2019

Керівник групи Старіков Дмитро Олександрович

(Прізвище І. П.)

Адреса керівника: starikovd@gmail.com

Маршрутно-кваліфікаційна комісія т/к «Глобус» розглянула звіт і вважає, що похід може бути зарахований усім учасникам та керівникові як похід 3 категорії складності.

Звіт використовувати в бібліотеці т/к «Глобус» на сайті <http://tkg.org.ua/>

Штамп МКК

Зміст

1	Довідкові дані про туристський спортивний похід	3
1.1	Параметри походу	3
1.2	Докладна нитка маршруту.....	3
1.3	Дані про досвід учасників	3
2	Організація туристського спортивного походу	3
2.1	Загальна ідея походу	3
2.2	Варіанти під'їзду та від'їзду. Обґрунтування вибору точок початку та кінця походу.	4
2.3	Аварійні виходи з маршруту та його запасні варіанти	5
2.4	Зміни маршруту та їх причини.....	6
2.5	Інформація про проходження маршруту кожним учасником.....	6
3	Графік руху та технічний опис проходження маршруту	7
3.1	Графік руху.....	7
3.2	Висотний профіль маршруту	12
3.3	Технічний опис проходження маршруту.....	13
3.3.1	Кельське вулканічне плато та пер. Хорісар (1Б)	13
3.3.2	пер. Есі високий (1А).....	25
3.3.3	Долина р. Суатісі (Суатісідон)	32
3.3.4	Перевал Ірістон (1А).....	41
3.3.5	Пер. Орцвері (2А).....	46
3.3.6	Казбек (2А)	56
3.3.7	Долина р. Кістинка (Хдистскалі).....	65
3.3.8	Долина р. Кора.....	79
3.4	Технічні перешкоди.....	85
3.5	Картографічний матеріал.....	85
4	Висновки та рекомендації щодо проходження маршруту	88
5	Додатки	88
5.1	Перелік особистого, групового спорядження склад аптечки та ремнабору	88
5.1.1	Перелік особистого спорядження.....	88
5.1.2	Перелік групового спорядження	89
5.1.3	Склад ремонтного набору:	90
5.1.4	Склад групової аптечки	92
5.2	Оцінка придатності інвентаря, рекомендації щодо спорядження та інвентаря	95
5.3	Перелік продуктів, раціон харчування та його вага	96
5.4	Загальна вага продуктів та спорядження на групу та в середньому на людину (чол. жін.), розподілення ваги між учасниками.	96
5.5	Кошторис витрат на похід	97
5.6	Список літератури, туристських звітів та інших джерел інформації.....	97

1 Довідкові дані про туристський спортивний похід

1.1 Параметри походу

Вид туризму	Категорія складності	Довжина маршруту, км	Тривалість		Термін проведення
			Загальна	Ходових днів	
гірський	3	120	17	14	23.08.- 08.09.2019

1.2 Докладна нитка маршруту

Квемо Окракана - плато Хорисар - пер. Хорисар (1Б) - озеро Келіцад - пер. Есі високий (1А) - с. Кетрісі - р. Суатісі - льод. Суатісі сер.(рад.)- пер. Ірістон (1А) - р. Мнаісі - пер. Орцвері (2А) - в. Орцвері (1Б) - г. Казбек (2А, рад.) - метеостанція - с. Степанцміда - казб. ГЕС – р. Кістинка - льод. Кібіші – пер. Шаванський (2А) - р. Кора – с. Джута

1.3 Дані про досвід учасників

П.І.Б.	Рік народження	Обов'язки в поході	Туристський досвід
Старіков Дмитро Олександрович	1983	керівник	ЗГК, 6ГУ
Старікова Надія Василівна	1989	заступник керівника, медик	ЗГК, 6ГУ
Петренко Ніна Анатоліївна	1985	завхоз із харчування	2ГУ
Лисовенко Вікторія Олександрівна	1989	логіст	2ГУ
Двойненко Кирило Юрійович	1993	ремонтник	2ГУ
Буднік Олексій Віталійович	1992	завхоз із спорядження, Фотограф	1ГУ
Медюх Назарій Романович	1994	літописець, Фотограф	2ГУ
Кошова Дар'я Борисівна	1995	фінансист, відеооператор	2ПК(1Б), 2ГУ

2 Організація туристського спортивного походу

2.1 Загальна ідея походу

Район походу Приказбечья був обраний групою за наступними причинами:

- новий район для підвищення висотного та технічного досвіду більшості групи
- зручна логістика
- відносна політична стабільність
- доброзичливість місцевих до українців

В Приказбеччі група планувала побачити Кельське вулканічне плато, масив Чаухи та здійснити сходження на вершину Казбек. Саме ці визначні місця були вибрані для побудови маршруту, які гарно поєдналися за допомогою відвідування долин р. Мнаісі та р. Кістинка.

2.2 Варіанти під'їзду та від'їзду. Обґрунтування вибору точок початку та кінця походу.

При виборі міста прильоту були розглянуті декілька варіантів. Зупинилися на варіанті Київ-Тбілісі. Даний варіант розглядався виходячи з того, що регіон Приказбеччя територіально розташований на північному заході Грузії та переміщення зі столиці легше спланувати та передбачити. Основним мінусом даного варіанта був тривалий переїзд до точки старту.

Переліт було здійснено авіакомпанією МАУ з Києва рейсом PS517. Літак вирушив без запізнень, також вчасно приземлився. Вартість перельоту в обидві сторони складала від 4800 до 5600 грн, в залежності від дати придбання квитків.

Для того, щоб пришвидшити старт походу, наша команда розділилась на дві групи. Перша група вилетіла з Києва раніше, 19 серпня, щоб заздалегідь розвести дві забороски і вирішити інші організаційні питання: докупити необхідні продукти та бензин, отримати перепустки в Border police of Georgia для можливості перебування в приграничній зоні. Друга група вилетіла 22 серпня.

По прильоту вночі 19 серпня ми зупинились за адресою: Tbilisi, 32 Anton Katalikosi st. Квартиру знайшли через сервіс Airbnb. За чотири людини за майже дві доби перебування ми заплатили 1442 грн. Контакт господаря: +995 555 388 464. Квартира розрахована приблизно на 8 людей в самому центрі Тбілісі.

Щоб дістатись з аеропорту до квартири ми скористалися послугами водія із сервісу Get transfer: вартість 15\$, нове велике авто Land cruiser Prado, номер водія: +995 577 421 011. Водій пунктуальний, ввічливий.

Наступного дня, 20 серпня, ми навідалися в Border police of Georgia за адресою: Tbilisi, 12 Kandelaki St. Попередньо, за декілька тижнів до вильоту, ми надіслали лист на адресу bpol@mia.gov.ge - відповідають не одразу, тому довелося часто писати і нагадувати. Але, врешті, отримали підтвердження готовності перепусток. Більш детальна інформація за адресою: <http://bpg.gov.ge/en/symbols>. Телефон уповноваженої співробітниці, що виписувала нам перепустки: +995 591 224 314 (Ліка). Мати записаним її номер телефону стало дуже доречним, коли на одній з прикордонних застав прикордонники не змогли щось зрозуміти в наших перепустках. Після того, як ми зв'язали прикордонників з Лікою по телефону, всі питання вирішилися.

22 серпня ми розвозили дві забороски: одну в Степанцмінді, другу – в Кетрісі.

Трансфер двох заборосок Тбілісі – Степанцмінда – Кетрісі – Тбілісі коштував 110\$ з чотирьох людей. Контакт водія на ім'я Каха +995 599 097 370 ми знайшли в звіті однієї з наших груп турклуба КПП «Глобус». З водієм про про трансфер ми домовилися за декілька тижнів до вильоту.

До Степанцмінди ми доїхали на авто Subaru forester. Водій має також авто Sprinter для перевезення більшої кількості людей. В Степанцмінді, в штабі рятівників, що майже в центрі міста, ми залишили другу за нашим графіком руху заброску.

Першу за нашим графіком руху заброску ми мали залишити в селі Кетрісі (Ketrisi). Перед вильотом ми завчасно дізнавались щодо можливості під'їзду до цього села. Виявилось, що там погана дорога, тому наш водій Каха домовився із мешканцем Степанцмінди Георгієм, який мав авто підвищеної прохідності Mitsubishi Delica (тел. Георгія +995 595 552 989). Тому, в Степанцмінді ми пересіли в іншу машину і вирушили до Кетрісі. По дорозі, за допомогою Георгія, ми купили бензин. В Кетрісі ми залишили заброску в монастирі.

Точка старту маршруту була визначена біля села Шавердені (Shevardeni), тут ми і залишились ночувати 22 серпня, оскільки рано вранці 23 серпня прилітала друга частина команди.

Зібравшись всі разом, ми стартували. Вибір стартової точки маршруту обумовлений простим доїздом до кельського вулканічного плато - першої нашої перешкоди та цікавого місця в районі Приказбечча. Друга частина команди також скористалася послугами вже знайомого нам водія Кахи за 70\$, також з чотирьох людей, який привіз їх прямо до нашого шатра. Також з Кахою ми домовилися залишити у нього непотрібні нам під час походу міські речі та забрали їх після походу в Тбілісі.

Закінчення походу було визначено в селі Рошка (Roshka), яке знаходиться біля дороги, в 17 км від Борисахо, в кінці походу планували подивитись на Абуделаурські озера. Перед фінішем наш маршрут пролягав через досить відомий туристичний центр в Джуті (Juta). Там ми дізнались, що з Рошки буде досить складно виїхати, бо водіїв там немає, а рейсовий автобус ходить декілька раз на тиждень. Тому ми прийняли рішення закінчити похід в Джуті 06 вересня, оскільки перешкод і пройденої відстані нам було цілком достатньо для захисту походу третьої категорії складності. З Джуті доїхали до Степанцмінди, а звідти – в Тбілісі (25 ларі з людини). В Тбілісі приїхали пізно вночі, по дорозі забронювали квартиру в центрі міста за адресою: 21 Amaghleba St., яка коштувала за добу 52\$ з восьми людей. Господар квартири: Давід, тел. +995 555 798 877.

Після походу до літака було ще декілька днів на культурну програму, після якої основна частина групи вилетіла із Тбілісі в Київ рейсом PS 516.

2.3 Аварійні виходи з маршруту та його запасні варіанти

Заявлена нитка маршруту:

Квемо Окракана - плато Хорісар - пер. Хорісар (1Б) - озеро Келіцад - г. Шерхота (1А) - пер. Есі високий (1А) - с. Кетрісі - р. Суатісі - льод. Суатісі середній - 2 сходинка льод. Суатісі середній – пер.Суатісі середній (2А) - льод. Східний Суатісі - пер. Молодий комуніст (1Б) - р. Мнаісі - пер. Орцвері (2А) - в. Орцвері (1Б) - г. Казбек (2А рад.) –метеостанція - с. Степанцміда – казбегська ГЕС - р. Кістинка - льод. Кібіші - пер. Шаванський (2А) - р. Кора - пер. Чаухі (1А) - р. Кмості

Запасні варіанти:

- р. Суатісі - пер. Ірістон (1А) - р. Мнаісі
- льод. Кібіші - пер. Кібіші (1Б) – с. Джута

Аварійні виходи з маршруту:

- з пер. Суатісі середній(2А) та з пер. Молодий комуніст (1Б) - в долину р. Суатісі
- з пер. Орцвері (2А) - в долину р. Мнаісі
- з г. Казбек (2А), пер. Орцвері (2А) та в. Орцвері (1Б) – на метеостанцію
- з пер. Шаванський (2А) - в долину р. Кібіші

2.4 Зміни маршруту та їх причини

1. відмовились від сходження на г. Шерхота - погана погода: дощ, на вершині погана видимість;
2. відмовились від сходження пер. Суатісі середній (2А) - в кінці серпня небезпечний льодовими обвалами;
3. відмовились від сходження пер. Молодий комуніст (1Б) - небезпечно багато води в каньйоні;
4. відмовились від пер. Чаухі (1А) - загальна частина походу пройдена.

2.5 Інформація про проходження маршруту кожним учасником

Маршрут пройдений всіма учасниками в повному обсязі.

3 Графік руху та технічний опис проходження маршруту

3.1 Графік руху

Дата День походу	№ діл. шляху	Назва ділянки шляху	Час проходження	Відстань та перепад висот	Метеоумови	Опис ділянки шляху	Примітки
23.08. 1 день	1.1	Долина ріки Терек – плато Хорісар (м.н. *)	16:05 – 16:35 16:55 – 17:40 18:00 – 18:30 18:45 – 19:35 17:30 – 18:15	6.1 км +635 м	Сонячно, безхмарно	Від місця впадіння р. Мнаісі в р. Терек рухаємось по дорозі, що йде серпантинном, який починається на правому* березі р. Терек в напрямку перевалу Хорісар. Через годину руху по дорозі сходимо на трав'янистий схил середньої крутизни і ще через 15 хв виходимо на стежку. По стежці піднімаємось на плато Хорісар, на ньому траверсуємо пагорби з крупними кам'янистими виходами. Виходимо в долину, в якій є ферма і ознаки струмка. Там стаємо на ночівлю. Воду набираємо зі сніжника.	м.н. – місце ночівлі правий і лівий берег тут і далі - орографічні
		Всього	3 год 20 хв	6.1 км +635 м			
24.08. 2 день	2.1	м.н. – пер Хорісар помилковий	08:50 – 09:40 09:55 – 10:40 11:00 – 11:30	3.7 км +570 м	Сонячно, незначна хмарність	Від м.н. продовжуємо рух по долині вгору в напрямку перевалу. 30 хвилин йдемо по трав'янистій долині, далі переходимо на середньо осипний схил помірної крутизни, яка не суттєво зростає ближче до перевалу. Через півтори години руху виходимо на пер. Хорісар помилковий. За пів години до перевалу і на самому перевалі є хороші місця для ночівлі.	
	2.2	Пер. Хорісар помилковий – пер. Хорісар	11:55 – 12:50	1.1 км +220 м	Сонячно, незначна хмарність	Рухаємось траверсом по осипному схилу мілко-середнього розміру обходячи вершину Хорісарі. Далі піднімаємось в напрямку перевалу Хорісар. Перед перевалом – широке пологіе місце, придатне для ночівлі. Вода тала зі сніжників. На перевальному зльоті пологий сніжник.	
	2.3	Пер. Хорісар - дол. р. Біла Арагві	13:10 – 14:20	1.3 км -450 м	Сонячно, незначна хмарність	Спуск в напрямку озера Келіцад. Рухаємось по мілкій і середній осипі по туріках.	
	2.4	Дол. р. Біла Арагві – озеро Келіцад	15:00 – 15:45 16:00 – 16:15	2.25 км +170 м -60 м	Сонячно, починають збиратись хмари	Піднімаємось в напрямку озера Келіцад протягом 45 хвилин, потім спускаємось протягом 15 до озера, де стаємо на ночівлю. Рухаємось переважно по трав'яним схилам, висохшому руслу річки.	
		Всього	5 год 10 хв	8.35 км +960 м -510 м			
25.08. 3 день	3.1	м.н. – пер. Есі Півд.	10:40 – 11:25 11:35 – 12:00	2.25 км +320 м	Хмарно	Обходимо озеро Келіцад по північному березі протягом 15 хв. Далі протягом 15 хв піднімаємось по	

						руслу струмка в напрямку перевалу Есі Півд. Далі рухаємось по середньо-осипному схилу.	
	3.2	пер. Есі Півд. – д.р. Терек	12:15 – 13:00 13:15 – 14:00 15:30 – 15:45 15:50 – 16:35 16:50 – 18:10 18:25 – 18:55 19:05 – 19:30	7.60 км -1250 м +30 м	Хмарно, іноді йде дрібний дощ.	Спускаємось з перевалу Есі Півд. в долину ріки Терек. Перші два переходи йдемо по осипним схилам різного розміру. Перші 100м спуску з перевалу круті (до 400). Далі відносно полого. Є туріки і стежка, але маркування не очевидне, тому іноді губиться. Після двох переходів стаємо на обід, починає накрпати дощ. Обідаємо під тентом від шатра. Після обіду рухаємось по правому трав'янистому берегу річки і по руслу річки. Через півтора переходи починається багато нарзанів. Приблизно в 17:00 бродимо річку Есікомі на лівий берег. Далі траверс лівого крутого (до 400) трав'яного схилу протягом двох годин. Після нього спускаємось в долину ріки, де стаємо на ночівлю не доходячи до с. Кетрісі. Частина групи забирає заброску в монастирі Абано.	
		Всього:	5 год 55 хв	9.85 км +350 м -1250 м			
26.08. 4 день	4.1	м.н. – КПП	9:50 – 10:50	3.1 км +95 м -60 м	Сонячно, невелика хмарність	Йдемо по ґрунтовій дорозі до с. Кетрісі, в ньому переходимо через міст на лівий берег річки Терек. Далі продовжуємо рух по ґрунтовій дорозі в напрямку ущ. Суатісі. Перед її початком знаходиться КПП прикордонників, радіально ходимо в закинутий монастир.	
	4.2	КПП – м.н.	11:25 – 12:10 12:25 – 13:15 13:30 – 13:45 13:50 – 14:40 16:00 – 16:40 16:55 – 17:20	8.65 км +575 м -140 м	Хмарно, короткочасний дощ.	Після КПП йдемо по лівому берегу р. Суатісі. Через годину ЧХЧ після КПП підходимо до місця, де річка сильно вимиває лівий берег. Починаємо Підйом і траверс схилу вище вимоїн по крутому трав'янистому схилу і мілкій сипусі (до 450). Самостраховка льодорубом. Проходження цього місця зайняло близько 50 хв. Далі продовжуємо рух по трав'янистому лівому берегу р. Суатісі до верхів'я долини. На ночівлю стаємо перед бродом першого притоку, який виходить з льодовика Суатісі.	
		Всього:	4 год 45 хв	11.75 км +670 м -200 м			
27.08. 5 день	5.1	м.н. – розвідка на пер. Суатісі Сер. (2А)	8:00 – 9:00 9:20 – 10:05	1.5 км +235 м -20 м	Хмарно з проясненнями, без опадів	Бродимо 2 притоки р. Суатісі стінками по 2-3 людини. Після бродів піднімаємось до льод. Суатісі Сер. і стаємо на привал на пологому місці. Двоє учасників ідуть на розвідку, щоб оцінити складність пер. Суатісі Сер. (2А) і по можливості завісити мотузки.	

	5.2	Льод. Суатісі Сер. - м.н.	16:35 – 17:25 17:40 – 18:15 18:50 – 20:00	2.6 км +260 м -405 м	Хмарно з прояненням без опадів	За результатами розвідки відмовились від проходження перевалу. Спускаємось назад до першого з бродів. Вирішуємо піднятись вище вздовж нього і спробувати вийти на льод. Суатісі. У верхів'ях ущелини багато живого осипу і очевидного шляху виходу на льодовик немає. Тому переходимо приток ріки по кам'яному мосту і спускаємось по іншому берегу притока. Стаємо на ночівлю між двома притоками, які бродили зранку.	
		Всього	4 год 20 хв	4.1 км +495 м -425 м			
28.08. 6 день	6.1	м.н. – пер. Ірістон (1А)	7:50 – 8:20 10:10 – 11:10 11:40 – 12:30 12:45 – 13:25 14:10 – 14:35	2.7 км +715 м -60 м	Ясно, майже безхмарно	Вирішили йти пер. Ірістон замість пер. Мол. комуніст. Пошукавши брід через одну з приток р. Суатісі знаходимо місце, де можна перестрибнути по каміннях без рюкзаків. При переправі рюкзаків один з учасників загубив льодоруб. Це помітили майже зразу і біля години безуспішно потратили на пошук льодоруба. Після переправи близько години ЧХВ рухались по трав'янистим схилам різної крутизни (200-400). Потім перейшли на осип середнього розміру, по ній продовжували підйом на перевал. Близьче до перевалу, стає більше дрібної сипухи, зокрема з неї сформований перевальний зліт.	
	6.2	пер. Ірістон (1А) – дол. р. Мнаісі.	14:45 – 15:30 15:45 – 16:45	2.1 км -750 м	Ясно, рідкі хмари сидять навколо Казбека.	Спуск спочатку по мілкій/середній сипусі, потім по трав'яним схилам. Рельєф дзеркально повторює той, який ми проходили на підйом. Єдина відмінність – дуже багато чорниць. Стаємо на ночівлю біля р. Мнаісі.	
		Всього:	5 год 10 хв	4.8 км +715 м -810 м			
29.08. 7 день	7.1	м.н. – озеро на плато перед перевалом Орцвері (2А)	5:50 – 6:30 7:45 – 8:35 8:50 – 9:40 9:55 – 10:35 10:55 – 11:40 13:35 – 14:15	4.1 км +940 м -20 м	Хмарно з прояснення ми, після того як піднялись на плато почало затягувати.	Вийшли без сніданку, щоб перейти р. Мнаісі по малій воді. Змогли знайти розлив, де легко переходиться по камінню. Снідаємо на протилежному боці. Потім починамо підйом на осипне плато під перевалом Орцвері. Спочатку рухаємось по трав'янистим схилам крутизною до 450. Далі переходимо на середній осип. Локальну вершину обходимо траверсом з правого боку по крупній сипусі. Далі за один перехід по осипному плато виходимо до озера, де стаємо на ночівлю.	
	7.2	Радіальний вихід в сторону перевала Орцвері (2А)	15:05 – 16:20	1.5 км +175 м -175 м	Хмарно, без дощу.	Заради акліматизації і розвідки, робимо радіальний вихід в напрямку перевалу Орцвері (2А). Піднявшись до зручного місця, залишаємо частину спорядження	

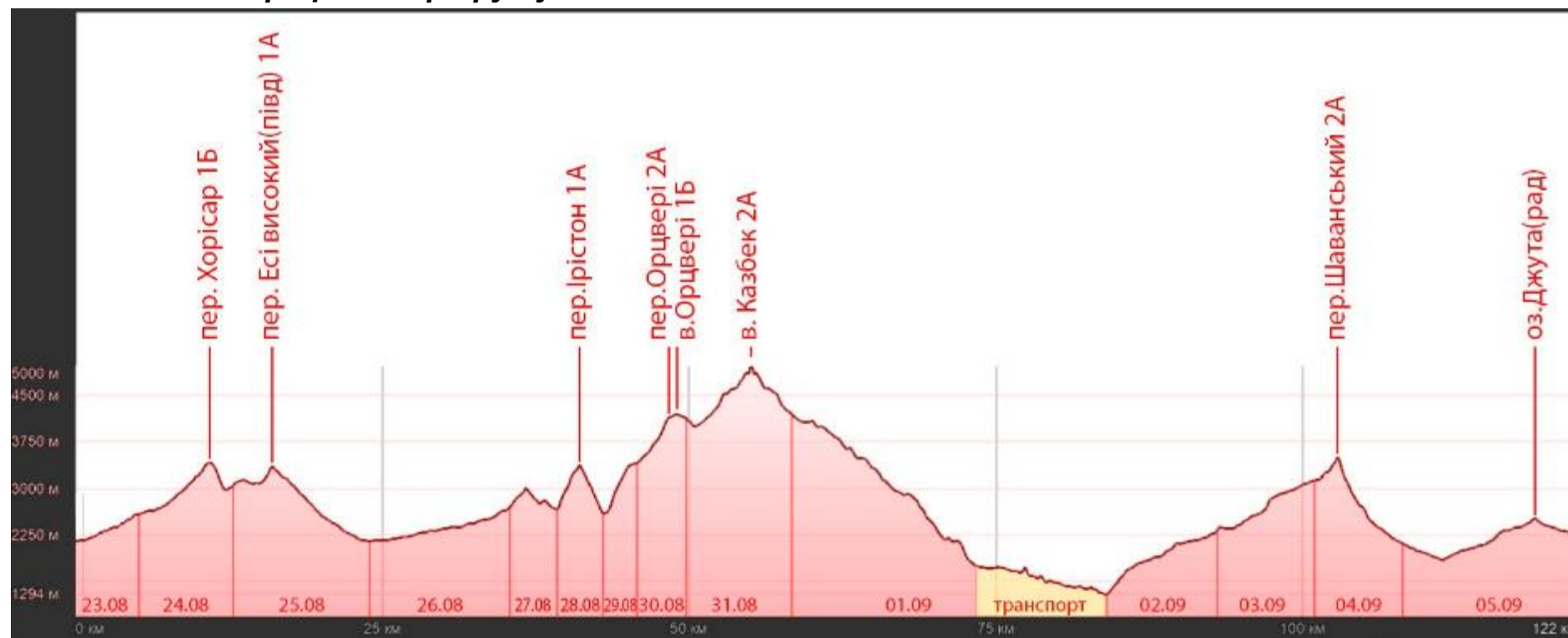
						там, щоб зранку можна було швидше дійти до перевалу. Рель'єф - дрібний та середній осип.	
		Всього:	5 год 40 хв	5.6 км +1135 м -195 м			
30.08. 8 день	8.1	м.н. – пер. Орцвері (2А)	5:45 – 6:55 7:05 – 8:25	1.9 км +540 м	Ясно, без опадів	Піднімаємось до льодовика під пер. Орцвері по мількій/середній сипусі. Перед льодовиком вдягаємо кішки і зв'язуємось. Далі до перевалу ідемо в зв'язках. Останні 100м до перевалу переважає осипний схил.	
	8.2	пер. Орцвері (2А) – в. Орцвері (1Б) (радіально)	9:00 – 13:00 13:00 – 15:45	1.8 км +150 м -150 м	Затягує хмарами, на спуску починається сніг/град	Залишаємо речі на перевалі і рухаємось радіально на вершину Орцвері. Рухаємось по травянисто-осиному гребню, місцями локальні вершини обходимо траверсами з правого боку гребеня. Завісили 4 мотузки на підйом, вони ж – на спуск.	
		Всього:	9 год 15 хв	3.7 км +690 м -150 м			
31.08. 9 день	9.1	м.н. в. Казбек (2А)	04:20 – 5.00 05:10 – 7:55 8:05 – 9:15	5.4 км +970 м -70 м	Туман (хмари). Досить швидко піднімаємось вище хмар, стає сонячно і ясно.	Рухаємось від табору на пер. Орцвері через Гергетський льодовик в напрямку стежки на вершину. Льодовик відкритий, оминаємо тріщини. Далі – по стежці/слідах попередньої групи. Спочатку по кам'янисто осипному схилу, потім по закритому льодовику до перевалу Казбегський. Після перевалу траверс в. Казбек в напрямку міжвершинного сідла по свіжевипавшому снігу. Передвершинний зліт – міцний фірн до 350	
	9.2	в. Казбек (2А) – м.н.	9:25 – 09:50 10:00 – 10:55 11:10 – 13:20	5.3 км -900 м	Сонячно, змінна хмарність.	Спускаємось по шляху підйому до перевалу Казбегський. Далі вирішуємо спускатись перетинаючи Гергетський льодовик, оскільки в верхній його частині менше тріщин і зручніше його переходити.	
		Всього:	8 год 05 хв	10.7 км +970 м -970 м			
01.09. 10 день	10.1	м.н – с. Степанцмінда	8:10 – 9:00 9:10 – 10:00 10:20 – 11:00 11:10 – 12:00 12:10 – 13:00 14:20 – 14:55 15:00 – 15:45 16:00 – 16:25 17:00 – 18:00	15.6 км +240 м -2585 м	Сонячно, після метеостанції хмарно з прояснення ми.	Переходимо через гергетський льодовик до стежки на метеостанцію. Далі рухаємось по стежці, відмаркованій туріками по осипному горбистому рельєфу морени льодовика. Дойшовши до метеостанції, переходимо Гергетський льодовик у зворотньому напрямку. Далі спускаємось до Гергетської церкви по стежці. Грунтова стежка йде до асфальтової дороги. Кілька кілець серпантину по дорозі, а далі знову по ґрунтовій стежці спускаємось в с. Степанцмінда. Ідемо по селу до автостанції, по дорозі забравши заброску у місцевих рятувальників.	

		Всього:	6 год 45хв	15.6 км +240 м -2585 м			
02.09. 11 день	11.1	монастир Даріалі – м.н.	9:45 – 10:30 10:45 – 11:40 11:55 – 12:50 15:50 – 16:50 17:00 – 18:15	7.6 км +950 м -70 м	Переважно хмарно, на обіді дощ.	Від монастиря рухаємось один перехід по ґрунтовій дорозі до міні дамби на р. Кістінка. Далі продовжуємо рух по стежці. Після того, як проходимо КПП прикордонників стежка починає погано читатись, переходимо в висохше русло річки, проходимо ще один перехід і стаємо на ночівлю.	
		Всього:	4 год 50 хв	7.6 км +950 м -70 м			
03.09. 12 день	12.1	м.н. – долина р. Кістінка	7:35 – 8:00 8:10 – 8:25 8:40 – 9:20 9:35 – 10:25 10:40 – 11:05 11:20 – 11:45 12:00 – 12:40 14:30 – 15:05 15:15 – 16:10	9.6 км +990 м -60 м	Зранку сонячно, після обіду хмарно.	Продовжуємо рухатись долиною р. Кістінка. Спочатку по руслу висохшої річки, потім по переважно трав'янистих схилах. Після обіду два переходи йдемо по осипних пагорбах (морені льодовика). Ночівля перед крутим підйомом в напрямку пер. Шаванський, не доходячи до льод. Кібіши.	
		Всього:	5 год 10 хв	9.6 км +990 м -60 м			
04.09. 13 день	13.1	м.н. – пер Шаванський (2А)	06:10 – 06:55 07:05 – 07:30 07:30 – 10:35	1.5 км +430 м	Сонячно, безхмарно	Піднялись по осипному схилу, попали в долину під перевалом, де є озеро і хороші місця для стоянки. Ще через 15 хв. Підійшли під льодовик, де одягнули кішки. Через 25 хвилин перейшли під перевальний зліт – скелі, що руйнуються, багато живого каміння. Завісили 3 мотузки на підйом.	
	13.2	пер. Шаванський – дол. р. Кора.	10:55 – 11:50 12:25 – 13:10 13:25 – 14:05 14:20 – 15:45 16:00 – 16:45 17:00 – 17:50 18:00 – 18:45 19:00 – 19:30	8.2 км +50 м -1750 м	Сонячно, незначна хмарність	Спуск з перевалу по крутим (до 450) осипним схилам. Далі по морені і по осипним схилам. Через 2.5 переходи від перевалу переходимо на траверс трав'яних схилів по лівому березі р. Кора. Через 5 переходів знайшли стежку, яка іноді губилась в зарослях двохметрової кропиви. Згідно з попередніми описами спустились до місця броду по крутому трав'яному схилу, який до того траверсували. Після броду рухались вздовж русла річки ще двічі бродячи її. На ночівлю стали за 1км від дороги до с. Джута.	
		Всього:	10 год 50 хв	9.7 км +480 м -1750 м			

05.09. 14 день	14.1	м.н. с. Джута	9:00 – 9:25 9:50 – 11:00	5.25 км -100 м +440 м	Хмарно з прояснення ми	Один перехід рухаємось вздовж русла річки 3 рази бродячи її. Далі продовжуємо рух по дорозі до с. Джута.	
	14.2	с. Джута – озеро (радіально)	12:45 – 13:45 14:10 – 15:00	7.5 км +350 м -350 м	Хмарно з прояснення ми	В селі дізнавшись, що виїзд з с. Рошка проблематичний, вирішили закінчувати маршрут. Наостанок сходили радіально до озера під масивом Чаухі. Туди веде ґрунтова стежка.	
		Всього:	3 год 25 хв	12.75 км +790 м -450 м			
Всього за похід:				120,2 км +10070 м -9425 м			

Згідно таблиці 2 (Методика визначення категорії складності маршрутів гірських туристських спортивних походів): протяжність маршруту було зменшено за рахунок наступних перешкод: Казбек (2А рад.) - 8 км, в. Орцвері (1Б рад.) - 7 км, пер. Ірістон (1А) - 10 км.

3.2 Висотний профіль маршруту

3.3 Технічний опис проходження маршруту

3.3.1 Кельське вулканічне плато та пер. Хорісар (1Б)

День 1, 23.08.2019

Зібравшись повним складом (Фото 1.1), група після обіду розпочала маршрут по другорядній дорозі, яка піднімається в сторону кельського плато. Спочатку це автомобільна дорога, що піднімається серпантином вгору, через 60 хвилин (тут і далі час використовується, як чистий ходовий час без урахування часу привалів) нешвидкого підйому з одним привалом. Підйом був ускладнений великою кількістю малини.

Далі дорога уходить траверсом, а ми продовжуємо свій шлях по стежці (Фото 1.2). Під час підйому спостерігаємо на горизонті частину Головного кавказького хребта (ГКХ) на чолі з г. Казбек (Фото 1.3) та при гарному зумі на телефоні можна навіть побачити майбутній шлях (Фото 1.4) Стежка явно проглядається, навіть трапляються туріки (Фото 1.5).

За 50 хвилин піднімаємося на плато (Фото 1.6, 1.7), де в пошуках води вже без стежки траверсуємо схил на захід. Ще через 55 хвилин спустились в невеличку долинку (Фото 1.8), але води в кінці серпня там теж не було. Знайшли сніг і стали на ночівлю.

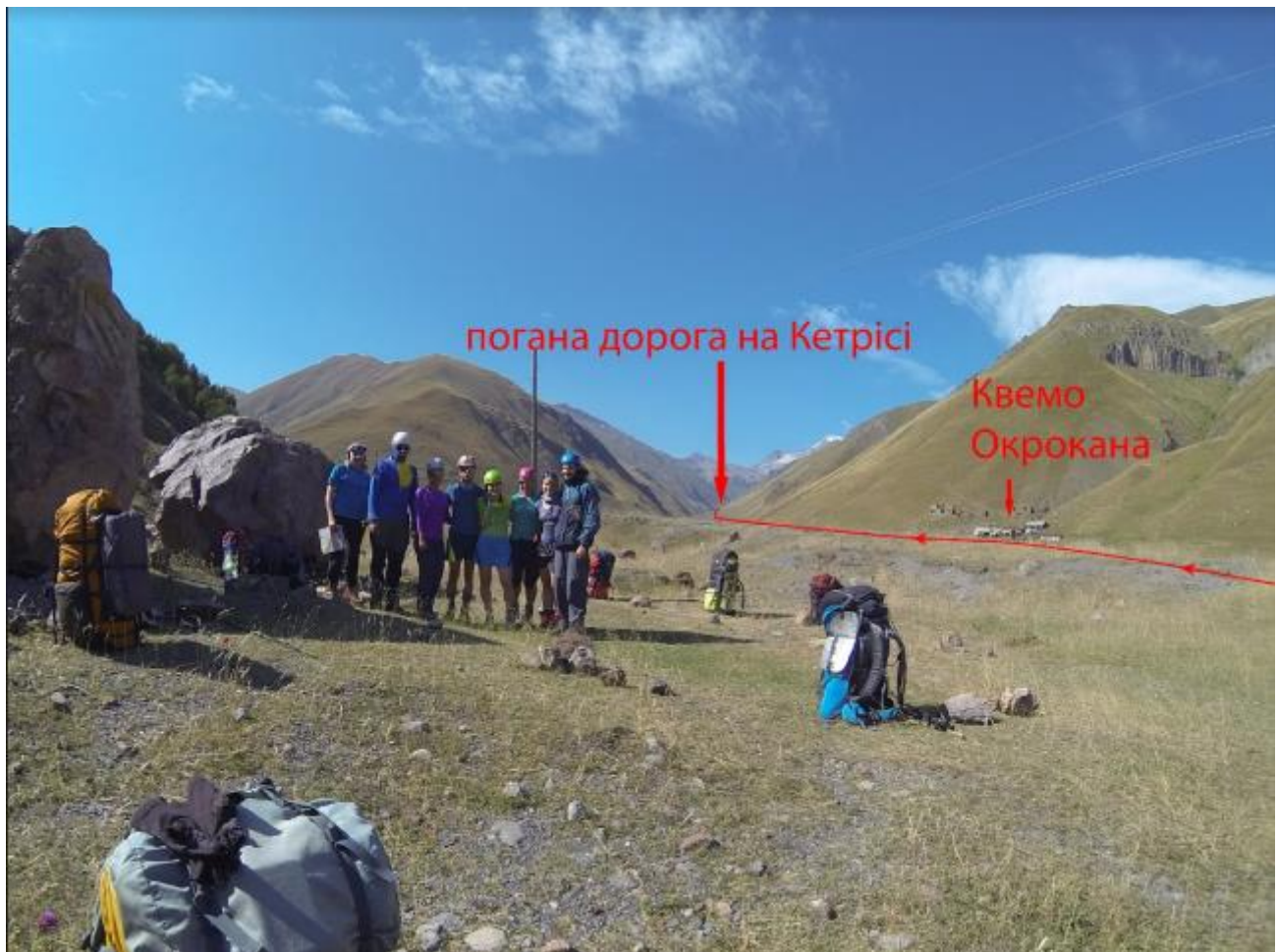

Фото 1.1 Група на старті маршруту

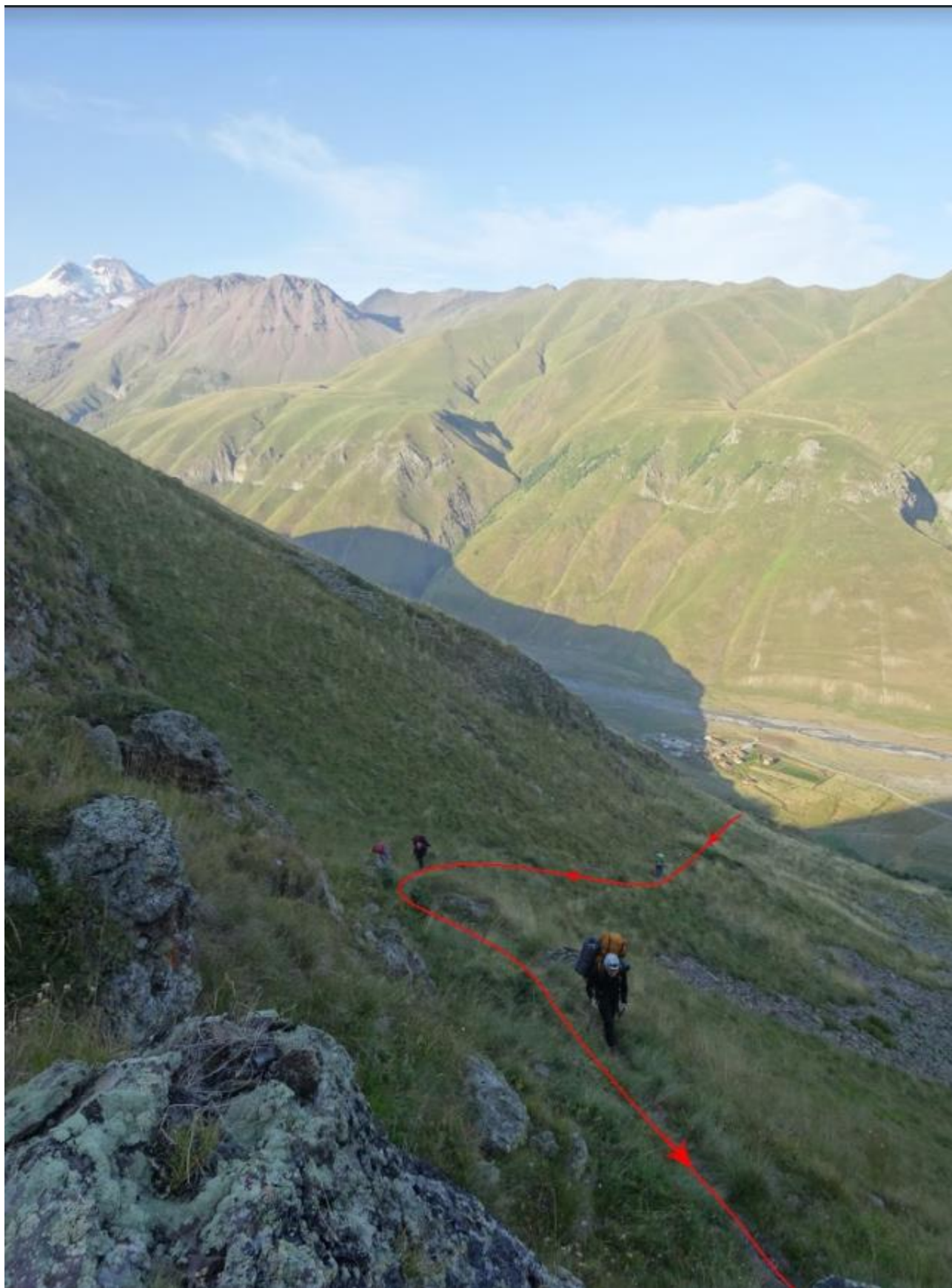

Фото 1.2. Підйом на кельське вулканічне плато

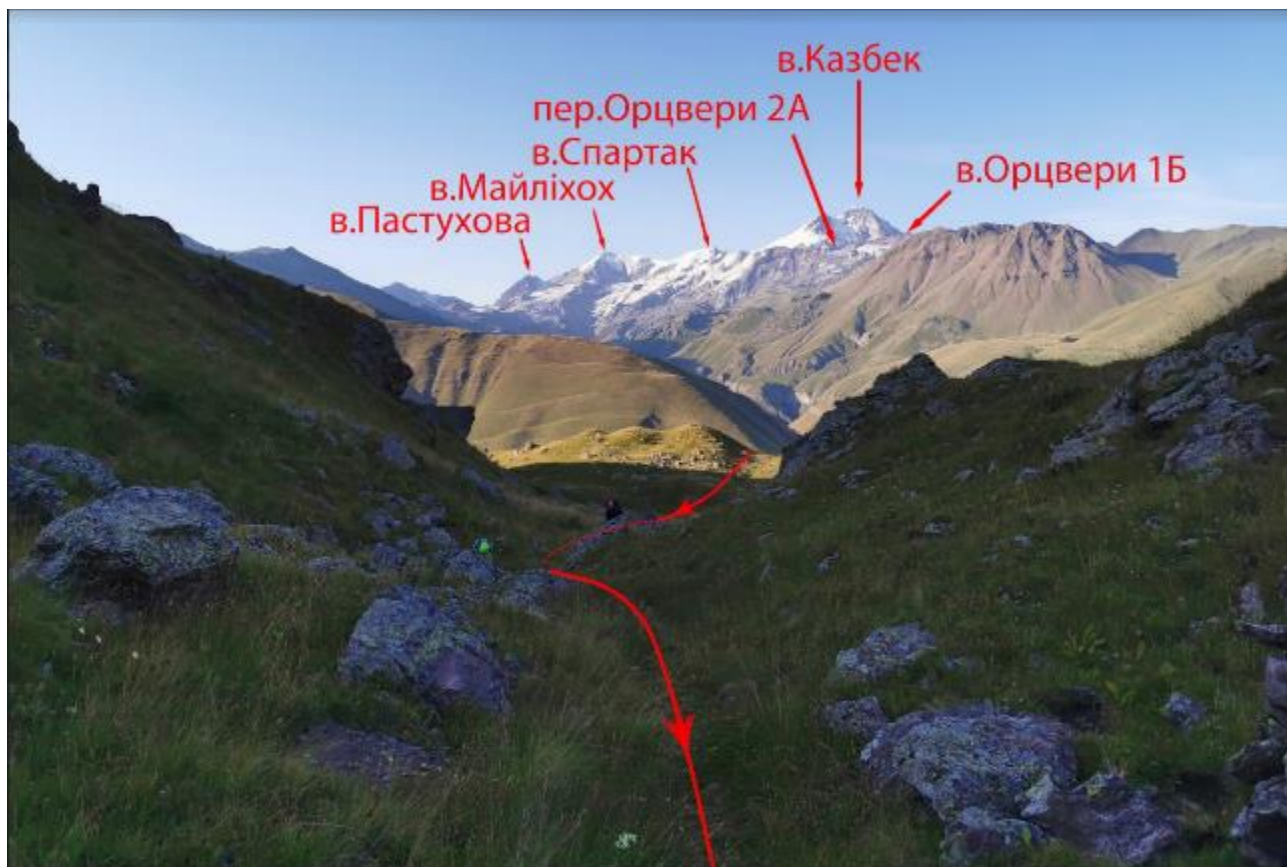

Фото 1.3. Панорама ГКХ з шляху підйому на кельське вулканічне плато

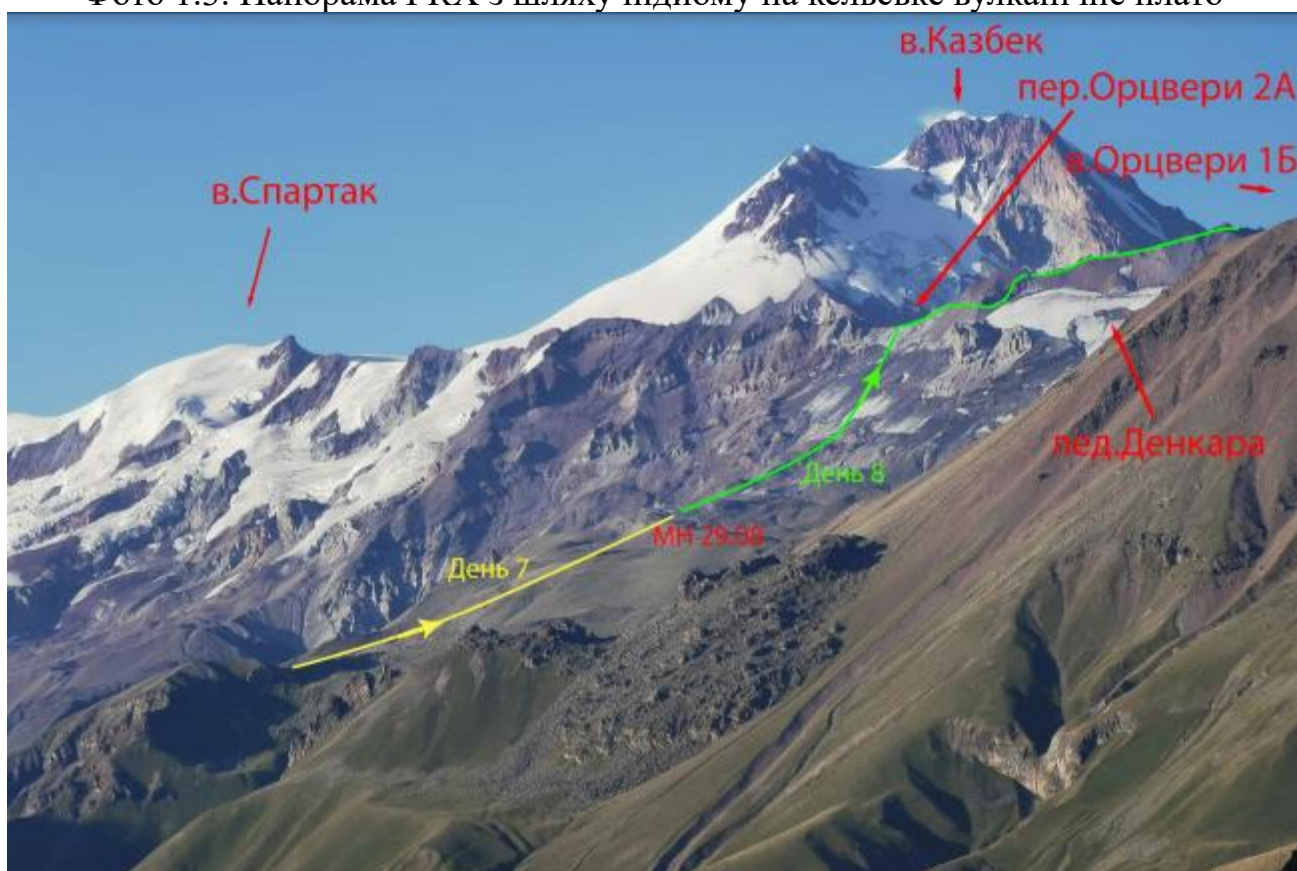

Фото 1.4 Панорама в. Казбек та пер. Орцвері (2А) з шляху підйому

Фото 1.5 Стежка по Кельському вулканічному плато

1.6 Стежка по Кельському вулканічному плато

Фото 1.7 Кельське вулканічне плато

Фото 1.8 Місце ночівлі з видом на в. Казбек

3.3.1.1 Паспорт перевалу Хорісар (1Б)

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
Східний Кавказ, Грузія	Головний кавказький хребет	Кельське вулканічне плато – витоки р. Біла Аравія	Хорісар	3430	42°33'18.20" N 44°24'17.03E	1Б	1Б	-

- Загальний час проходження: 4 год 50 хв (від місця ночівлі біля Кельського вулканічного плато до місця ночівлі біля озера Келісад).
- Затрачено часу на підйом: 3 год (відстань 4,8 км, набір висоти 790м).
- Затрачено часу на спуск: 1 год 50 хв (відстань 3,5 км, перепад висоти -510 м / +170 м).
- Рухались з самостраховкою: 1 год 55 хв, з одночасною страховкою: 0:00.
- Рухались з попереминою страховкою: 0:00, з перильною: 0:00.
- Організовано пунктів страховки: 0.
- Характеристики ключової частини підйому та спуску по ділянкам:**

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Плато Хорісар – пер. Хорісар	3:00	4800	До 30	+790	Осипний схил, сніжний схил	300	-	-	-	-
Пер. Хорісар – озеро Келісад	1:50	3500	До 25	-510 +170	Осипний схил					

8. При проходженні перевалу необхідне наступне спеціальне спорядження:
- групове: -
 - індивідуальне: трекпалки, каски, льодоруби (був невеликий сніжник).

9. Рекомендовані місця для ночівлі: плато Хорісар (може не бути води) , під перевальним зльотом – є місця під намети, оз.Келіцад.
10. Перевал пройдено: 24.08.2019.
11. Метеорологічні умови при проходженні перевалу: сонячно, незначна хмарність.
12. Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки: -
13. Потенційна небезпека та засоби безпеки: при дощі слизьке каміння, на початку літа можливий сніг. Відсутність води на перевалі. Рух у касках.

День 2, 24.08.2019

Привітавши всіх з Днем Незалежності та зробивши Фото зі сніговиком, о 8:50 вирушили вгору по долині в бік перевалу Хорісар (Фото 2.1). Спочатку рухаємось трав'янистим схилом незначної крутизни, потім крутизна схилу збільшується на декілька градусів, а замість травнистого схилу - середній осип, води не бачили. Стежка є, але не чітка. Шлях до перевалу простий (Фото 2.2, 2.3) . Перед перевальним зльотом є місця під намети, воду можна натопити з найближчого сніжника.

За дві години від місця ночівлі піднялися на перевал (Фото 2.4), але ще раз подивившись у карту, вирішуємо, що до нашого перевалу ми не дійшли і треба ще траверсувати з підйомом схил вулкану Хорісар (Фото 2.5). Ще за годину піднімаємось вже на справжній перевал Хорісар (Фото 2.6). В турі зняли записку групи московського турклубу «Вестра», яка йшла похід 2 к.с. під керівництвом Абрамова та була на перевалі 18.07.2019 (Фото 2.7) . В турі також знайшли цукерки українського виробника IDLO. На шляху підйому місцями були туріки та декілька помаранчевих палиць з написами «heliksir heliski Caucasus» - більшість з них вже були зламані. З перевалу вже добре видно ціль сьогоднішнього дня – озеро Келіцад (Фото 2.8).

О 13:10 почали спуск цільною групою осипним схилом в бік ріки Біла Арагві. За 1 годину 10 хвилин спустились до річки. Поки шукали місце для броду, зробили обід. Перейшовши ріку вброд по камінчикам, піднімаємось в бік безіменного н/к перевела (Фото 2.9) між вершинами Шерхота та в. 3374. Підйом зайняв 45 хвилин. Спуск до озера зайняв ще 15 хвилин. Біля озера є багато місць під намети (Фото 2.10).

Фото 2.1 Місце ночівлі в долині

Фото 2.2 Шлях підйому на пер. Хорісар (1Б)

Фото 2.3 Осипний схил на підйомі до пер. Хорісар (1Б)

Фото 2.4 Підйом на перевал Хорісар помилковий

Фото 2.5 Траверс вулкану Хорісар

Фото 2.6 Група на пер. Хорісар (1Б)

Фото 2.9 Шлях спуску з пер. Хорісар (1Б)

Фото 2.10 Табір біля озера Келіцад

3.3.2 пер. Есі високий (1А)

Паспорт пер. Есі високий (1А)

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
Східний Кавказ, Грузія	Головний кавказький хребет	Кельське вулканичне плато –р. Есікомидон	Есі високий	3400	42°32'42.05" N 44°21'11.66E	1А	1Б	1Б

- Загальний час проходження: 5 год 55 хв, (від місця ночівлі біля оз. Келіцад до місця ночівлі в долині р. Терек)
- Затрачено часу на підйом: 1 год 10 хв, (відстань 1,5 км, перепад висоти 320м).
- Затрачено часу на спуск: 4 год 45 хв, (відстань 7,6 км, перепад висоти -1250 / +30 м).
- Рухались з самостраховкою: 5 год 55 хв, з одночасною страховкою: 0:00.
- Рухались з попереминою страховкою: 0:00, з перильною страховкою: 0:00.
- Організовано пунктів страховки: 0.
- Характеристики ключової частини підйому та спуску по ділянкам:**

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год: хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						с/с	одночасно	поперемінно	перильною	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
оз. Келіцад-пер.Есі високий	1год 10хв	1500	До 25	+320	середній осип					
пер.Есі високий-д.р.Терек	4год 45хв	7600	До 35	-1250 +30	середній осип Трав'яний схил бріди інколи тропи					

8. При проходженні перевалу необхідне наступне спеціальне спорядження:
- групове: -

- індивідуальне: трекпалки, каски, льодоруби (на декількох відрізках двом учасникам потрібен був льодоруб).

9. Рекомендовані місця для ночівлі: оз.Келіцад (N 42°32'38.48" E 44°22'14.81"), д.р. Терек (N 42°35'56.56" E 44°23'28.00"), також можна знайти пологі ділянки на р. Есідон приблизно з N 42°33'10.41" E 44°21'33.54" до N 42°34'58.27" E 44°22'32.09".

10. Перевал пройдено: 25.08.2019.

11. Метеорологічні умови при проходженні перевалу: з ночі до 10:00 ранку - дощ, коли вийшли - хмарно з проясненнями, інколи дрібний дощ, невеликий вітер. Після 15:30 хмари почали зникати. Вранці на в.Шерхота був сніг. Біля перевалу невелика плюсова температура, з обіду ближче до +10.

12. Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки: -

13. Потенційна небезпека та засоби безпеки: підчас дощу слизьке каміння, доволі крутий (100 м до 35°) зліт на перевал зі сторони р. Есідон. Крутий трав'яний схил приблизно з N 42°35'02.99" E 44°22'31.05" до долини р. Терек - на його проходження треба закладати запас часу. Рух у касках постійно обов'язковий.

День 3, 25.08.2019

Всю ніч йшов дощ, закінчився лише біля 10 години ранку. На сьогодні було заплановано радіальне сходження на г. Шерхота, але гора була в низькій хмарності та покрита свіжим снігом, який на вершині міг бути зі льодом. Тому було прийняте рішення не йти на вершину, а піти далі на перевал Есі високий (в звітах зустрічається його інші назви: Есі південний або просто Есі).

Виходимо о 10:40 в обхід озера та починаємо рух по сухому руслу, в бік перевалу - сам перевал ще не видно (Фото 3.1). За годину руху від озера піднялись на перевал Есі високий (Фото 3.2 - Фото 3.4). На самому перевалі є великий тур, в якому не знайшли записку (Фото 3.5).

Спуск в бік р. Терек почали о 12:15 осипним схилом крутизною 35-40° (Фото 3.6). Скинувши близько 100 м по висоті, виходимо на стежку, що виводить з цирку перевалу. Рухаємось зникаючою стежкою з туріками (Фото 3.7, 3.8). За дві години спустились до води і стали на обід. Почався дощ, тому ставимо тент від шатра. Після обіду знову піднімаємось на праву трав'яну морену – стежка йде по ній (Фото 3.9). Стежкою спускаємось до річки, яка вже через декілька сотень метрів починає змінювати колір через те, що поруч багато наразнів – мінеральних джерел. Попивши мінеральної води, продовжуємо рух правим берегом річки, а потім, перейшовши її вброд, - лівим.

Через 3 години ЧХЧ від перевалу є місце з розвалинами кошу і парканом для овець – там можна встати на ночівлю (Фото 3.10, 3.11). Тут ми зустріли місцевого мешканця, який показав шлях спуску: траверсом крутого трав'яного схилу. За годину ми впорались з цією перешкодою і ще півгодини знадобилося для спуску до моста через річку Есікомидон (Есіком).

Знайшовши місце для шатра, стали на ночівлю. Частина групи пішла забирати заброску, яку залишили в монастирі.

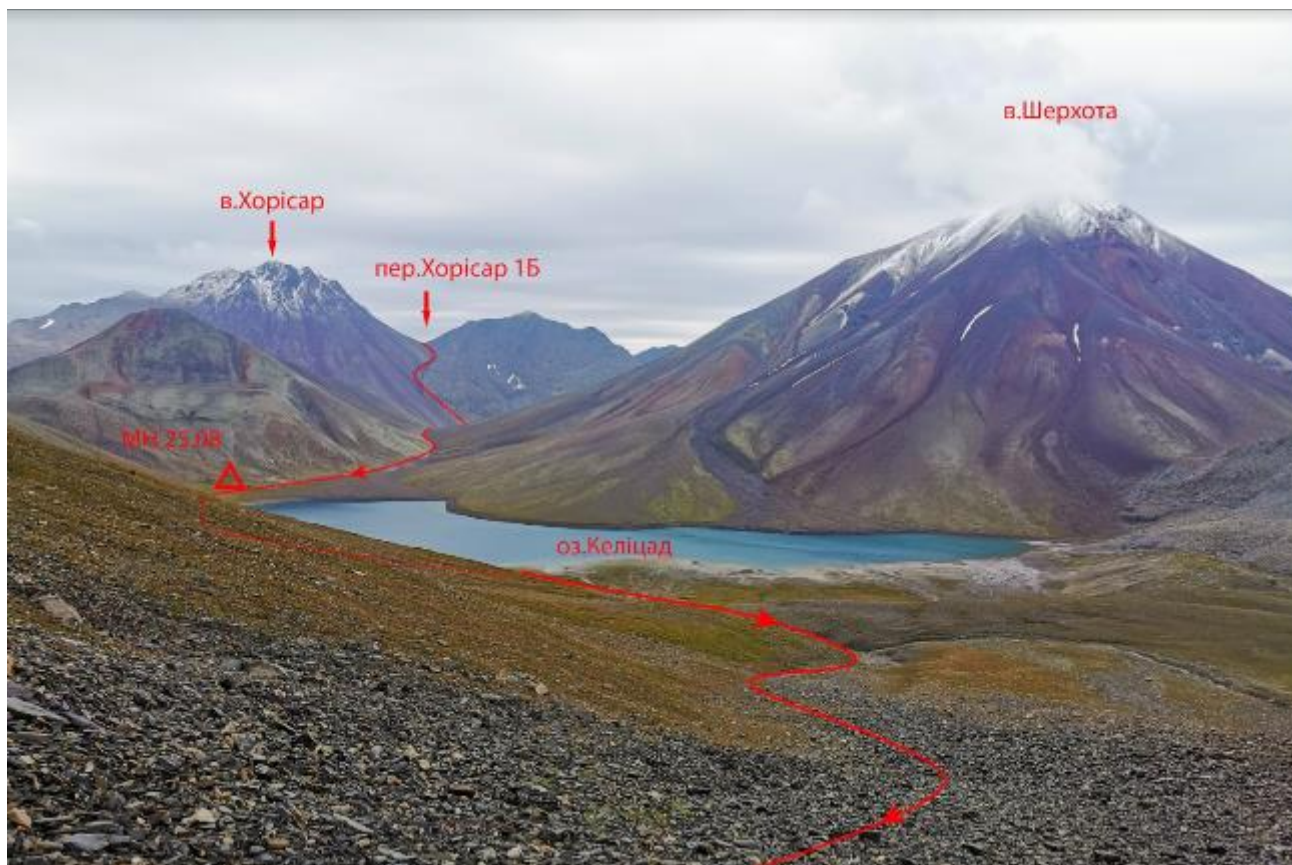

Фото 3.1 Озеро Келіцад

Фото 3.2 Підйом на пер. Єсі високий (1А)

Фото 3.3 Перевальний зліт Єсі високого (1А)

Фото 3.4 Підйом на пер. Єсі високий (1А)

Фото 3.6 Спуск з пер. Єсі високою (1А)

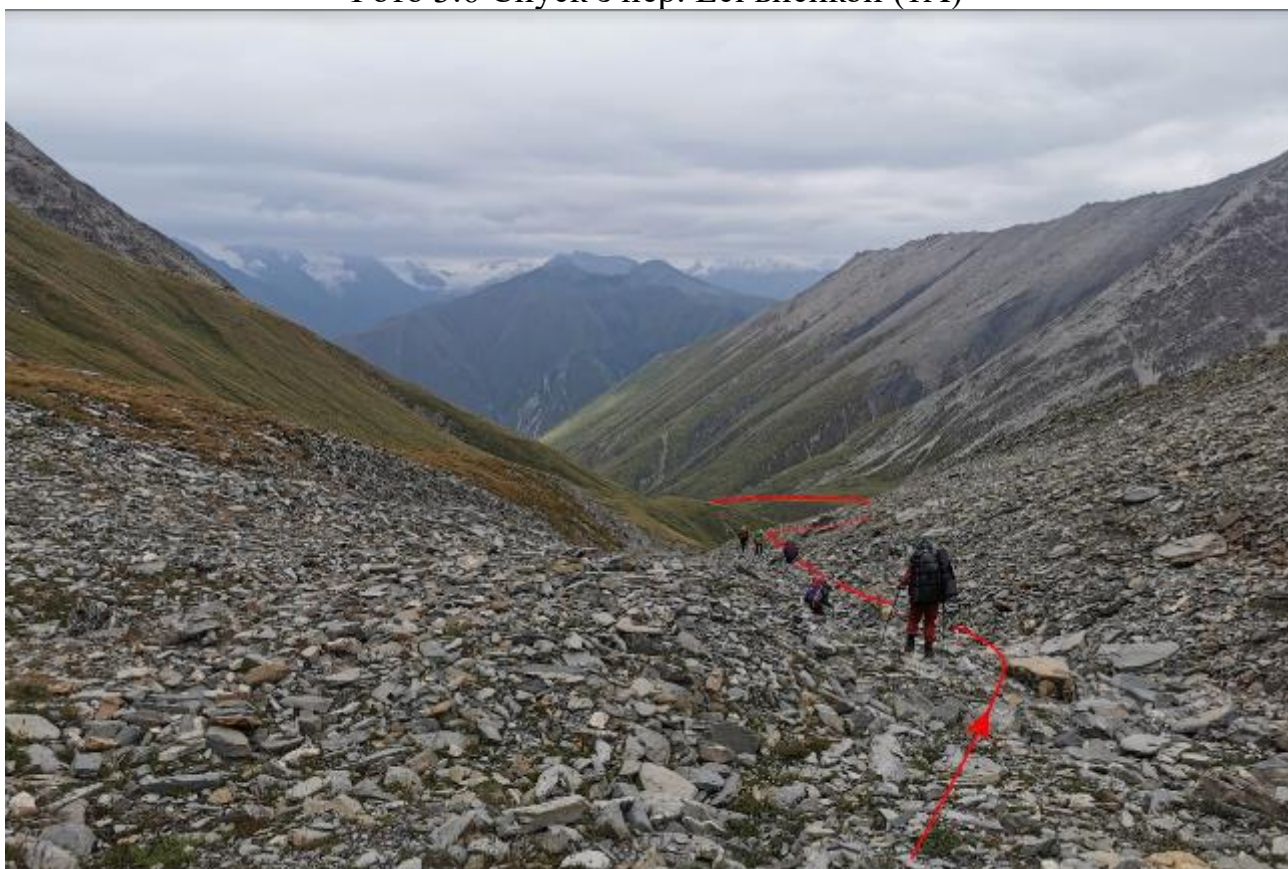

Фото 3.7 Спуск з пер. Єсі Високий (1А), витoki р. Єсікомидон

Фото 3.8 Спуск з пер. Есі Високий (1А), витоки р. Есікомидон

Фото 3.9 Долина р. Есікомидон

Фото 3.10 Долина р. Есікомидон, можливе місце ночівлі

Фото 3.11 Долина р. Есікомидон

3.3.3 Долина р. Суатісі (Суатісідон)

День 4, 26.08.2019

Прокинувшись, продовжили розбирати заброску. О 9:50 вийшли в бік розвалин Закагори по ґрунтовій дорозі. За 60 хвилин дійшли до КПП, яке розташоване прямо під розвалинами (Фото 4.1). Перший прикордонник, якого ми зустріли, сказав, що документів не треба і дорога йде прямо через розвалини. Після того, як ми піднялись на півшляху до розвалин, інший прикордонник попросив спуститися та показати документи і дозвіл на перебування. Від нього також стало відомо, що дорога йде нижче розвалин, лівим берегом річки Суатісі (на старій карті генштабу – Суатісідон, Фото 4.2). За 45 хвилин доходимо до села Суатісі (Фото 4.3) – добре, що воно на іншому березі річки, бо місцеві собаки дуже агресивно лаяли та намагалися переправитись до нас. Ще через 15 хвилин прийшли до розливу річки, який змив дорогу (Фото 4.4). Тут до нас підійшли місцеві хлопчики-бізнесмени, які намагались домовитись за 100 ларі з людини переправити нас на інший берег за допомогою коня. Ціна нам не сподобалась, тому вирішили обійти змиту дорогу траверсом, піднявшись на ґрунтово-трав'янистий схил.

На крутій ділянці схилу, біля 15 м, перший піднявся за допомогою льодоруба без рюкзака, а всі інші - за допомогою перил. Далі продовжили траверс схилу із самостраховкою льодорубом. Траверсували схил, поки не знайшли добре місце для спуску, а далі знову вийшли на стежку, що йшла вздовж річки (Фото 4.5).

На ночівлю стали біля лівого притоку річки Суатісі, щоб вранці перейти його вброд по «низькій» воді (Фото 4.7).

Фото 4.1 Розвалини Закагорі та КПП

Фото 4.2 р. Суатісі

Фото 4.3 Населенный пункт Суатісі

Фото 4.4 Місце завісу перил

Фото 4.5 р.Суатісі

Фото 4.6 Витоки р. Суатісі

День 5, 27.08.2019

Сьогодні за планом було підійти під льодовик Суатісі середній і зробити напівднівку (Фото 5.1). Вийшли о 8 ранку. Лівий приток р. Суатісі хотіли перестрибнути по камінню, не намочивши ноги, тому довго шукали підходяще для цього місце (Фото 5.2). Повністю сухими перейти не вийшло. Другий приток ріки пройшли вбхід по 2-3 людини. Трохи підсушивши на сонечку взуття, почали підйом на морену в бік льодовика Суатісі середній.

Через 2 години підйому знайшли місце для напівднівки. Поки половина групи готує обід, 4 учасники групи вирушили на розвідку подальшого маршруту. Льодовик сильно потанув станом на кінець серпня, тому стандартний маршрут по центру був неможливий (Фото 5.3). Підійшовши під льодовик, двоє учасників залишились внизу біля моренних валів, а двоє — почали підйом в пошуках розвідки шляху і завісити мотузки.

За годину, без рюкзаків, але зі спорядженням та кішками, піднялись до початку натічного льоду. Шлях старались обирати безпечний, але камінці в цей час вже почали частіше літати (Фото 5.4).

Перша мотузка перил R0-R1 довжиною 50 м була провішена по натічному льоді зправа-наліво по ходу руху, крутизна льодового схилу близько 40-45°. Станції внизу та вгорі були організовані на двох льодобурах і петлі, також було встановлено 2 ППС — також льодобури.

Друга мотузка перил R1-R2 довжиною 50 м спочатку пішла трохи ліворуч вниз, де був встановлений ППС льодобур, далі уходила траверсом ліворуч вгору, крутизна схилу 30-35° (Фото 5.5). Коли станція R2 була готова (два льодобури і петля) і лідер

стояв в цій станції на самостраховці, а другий учасник в цей час стояв на самостраховці в станції R1, відбувся льодовий обвал, в результаті якого відкололась і з'їхала частина льодовика зі станцією R0. Оскільки мотузки були завішані с провисом, то зірвана станція не потягнула за собою всі інші. Учасників обвал теж ніяк не зачепив. Але, взявши до уваги, що це був “знак”, з міркувань безпеки групи, керівник вирішив, що цей перевал ми йти в цьому поході не будемо.

Зі станції R2 здавалось, що до більш пологого льоду залишалось ще дві-три мотузки. Тобто весь підйом мав бути на 4-5 мотузок перил. Подальша страховка може бути організована різними способами, в залежності від досвіду групи: або далі перила, або з попереминою страховкою, або на особистій техніці.

Після того, як розвідники повернулись і всі пообідали, біля 16:00, почали спуск з морени (Фото 5.6) до підніжжя г. Улхандзараухох (3187 м). Обійшовши цю вершину, можна вийти на льодовик східний Суатісі, де планувалась ночівля. В звітах пишуть, що цю вершину можна обійти з будь-якого боку. Ми вирішили її обійти найближчим до нас шляхом – праворуч. Початок підйому являв собою осипний схил крутизною 20-30°. Через перехід ми опинились в тупіку: попереду каньйон, який безпечно не можна було обійти за результатами розвідки (Фото 5.7) – вже було видно льодовик, але шлях, як потрапити на нього, не було видно. Тому було вирішено вертатися вниз. За годину спуску знайшли місце під ночівлю між двома протоками, які стікають з льодовика Східний Суатісі та обходять гору 3187 з двох різних сторін. Трек за цей день відображено на фото та на карті (Фото 5.8, 5.9).

Фото 5.1 Підхід до льодовика Суатісі середній

Фото 5.2 Брід лівого притоку р.Суатісі

Фото 5.3 Цирк льодовика Суатісі середній

Фото 5.4 Підйом до льодовика Суатісі середній

Фото 5.5 Льод. Суатісі середній

Фото 5.6 Вихід на морену та вид на в. Улхандзараухох

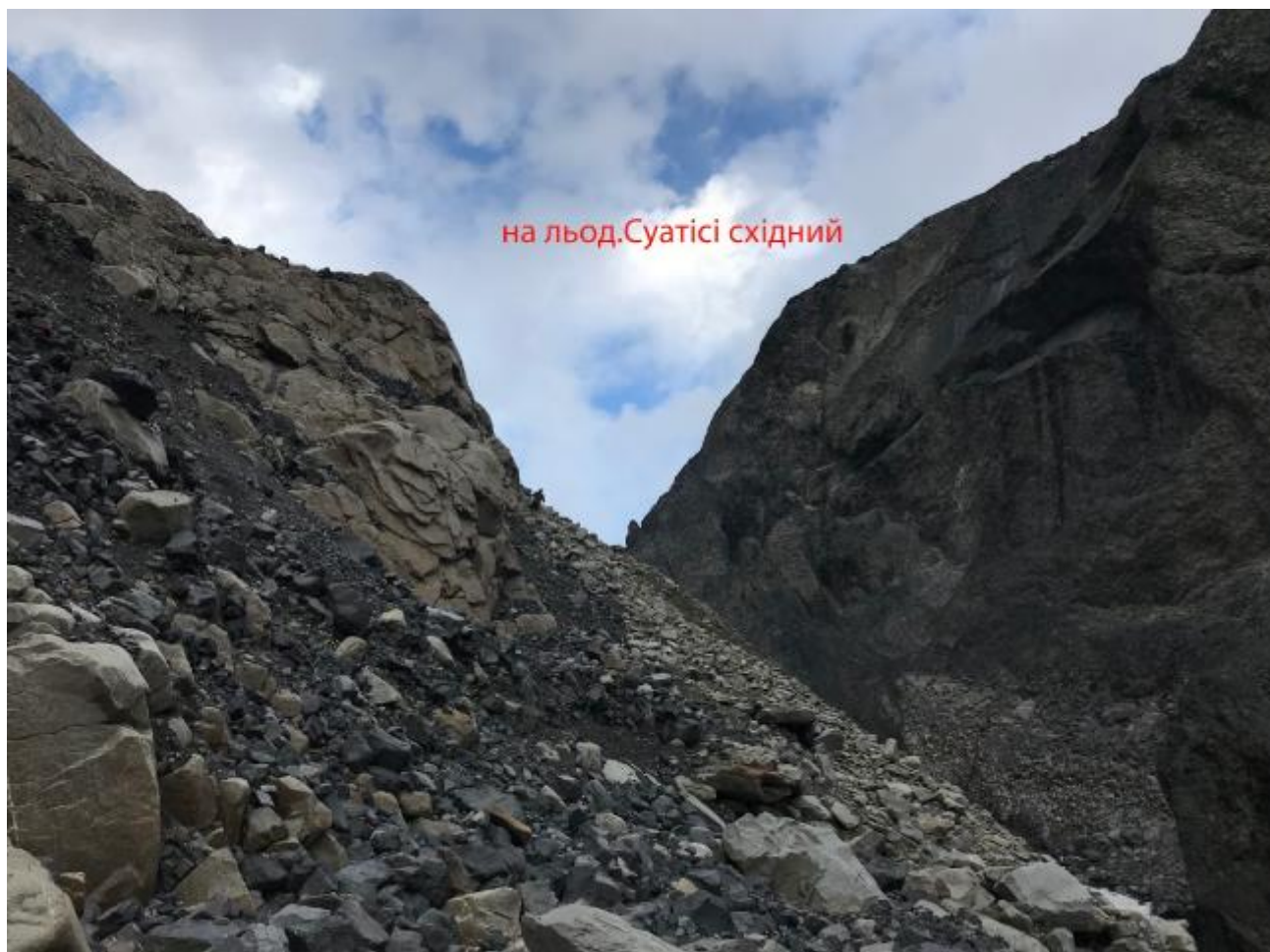

Фото 5.7 Розвідка виходу на льод. Суатісі східний

Фото 5.8. Витоки р. Суатісі та в. Улхандзараухон

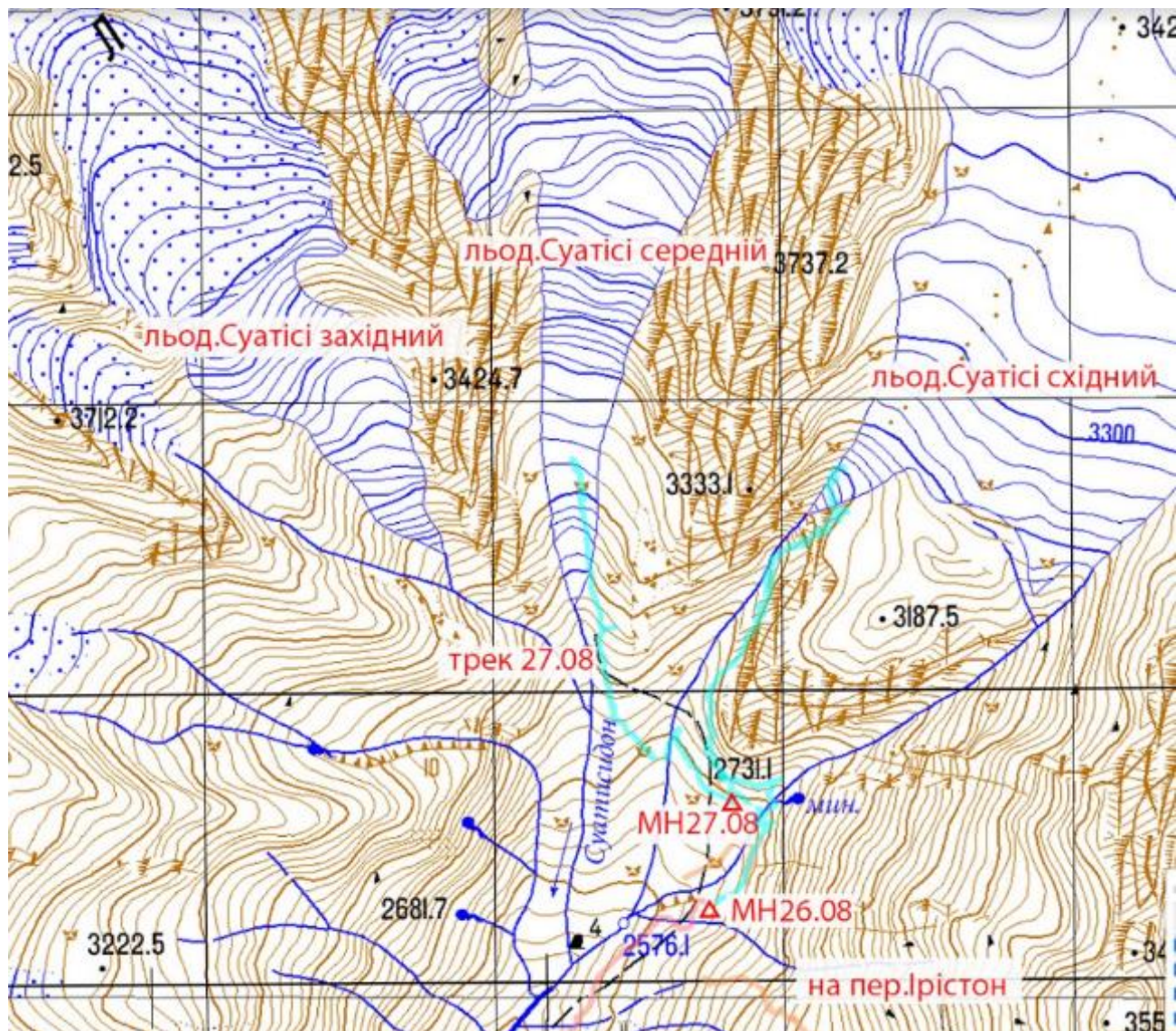

Фото 5.9 Карта з треком за 27.08.

3.3.4 Перевал Ірістон (1А)

3.3.4.1 Паспорт пер. Ірістон (1А)

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
Східний Кавказ, Грузія	Головний кавказький хребет	Р. Суатісі – р. Мнаісі	Ірістон	3375	42°39'58.80" N 44°26'26.88E	1А	1А	-

- Загальний час проходження: 5 год 10 хв, (від місця ночівлі р. Суатісі до місця ночівлі в долині р. Мнаісі)
- Затрачено часу на підйом: 3 год 25 хв, (довжина 2,7 км, перепад висоти +715 м / - 60 м).

- Затрачено часу на спуск: 1 год 45 хв, (довжина 2,1 км, перепад висоти -750 м).
- Рухались з самостраховкою: 0.00, з одночасною страховкою: 0:00.
- Рухались з попеременною страховкою: 0:00, з перильною страховкою: 0:00.
- Організовано пунктів страховки: 0.
- **Характеристики ключової частини підйому та спуску по ділянкам:**

ділянка шляху (від до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих ПС
						самостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Р. Суатісі – пер. ірістон	3 год 25хв	2700	До 25	+320	Трав'яний схил, дрібний, середній осип					
пер.Ірістон – р.Мнаісі	1 год 45хв	2100	До 25	-750	дрібний осип, трав'яний схил					

8. При проходженні перевалу необхідне наступне спеціальне спорядження:

- групове: -
- індивідуальне: трекпалки, каски, льодоруби.

9. Рекомендовані місця для ночівлі: д. р. Суатісі (N 42°40'10.88" E 44°25'20.24"), д. р. Мнаісі (N 42°35'56.56" E 44°23'28.00")

10. Перевал пройдено: 25.08.2019.

11. Метеорологічні умови при проходженні перевалу: зранку туман, вдень ясно.

12. Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки: -

13. Потенційна небезпека та засоби безпеки: підчас дощу слизьке каміння.

День 6, 28.08.2019

Ранок похмурий – дуже низька хмарність (Фото 6.1). Щоб не застрягти з іншої сторони гори Улхандзараухох (за звітами, там групи йшли через сніговий міст), було вирішено піти запасним варіантом через перевал Ірістон (1А).

Для цього треба знову повернутися на лівий борт долини р. Суатісі та переправитись через її правий приток. Знайшли місце для броду, де можна перестрибнути по камінню без рюкзаків. Ноги лишилися сухі, але під час переправи рюкзаків загубили льодоруб, який не був підстрахований до рюкзака. На безуспішний пошук втраченого льодоруба витратили десь годину часу. І тільки після 10 почали підйом на перевал. Підйом являє собою трав'яний схил крутизною від 20 до 40 градусів (Фото 6.2). Деякі круті місця частина групи обходить траверсом, а інша

частина — піднімається влоб. Рухаємось з палицями або з льодорубом . За годину виходимо на осипний схил, по якому ще за 1 год 55 хв вийшли на перевал – осипну сідловину без води і снігу (Фото 6.3, Фото 6.4).

Спуск являє собою некрутий схил: спочатку осипний, а потім трав'яний (Фото 6.5, Фото 6.6). На спуску була смачна перешкода: великі поля чорниці, тому спускались не дуже швидко, але за 1 год 45 хв спустилися до р. Мнаїсі.

Фото 6.1 Ранок в долині р. Суатісі

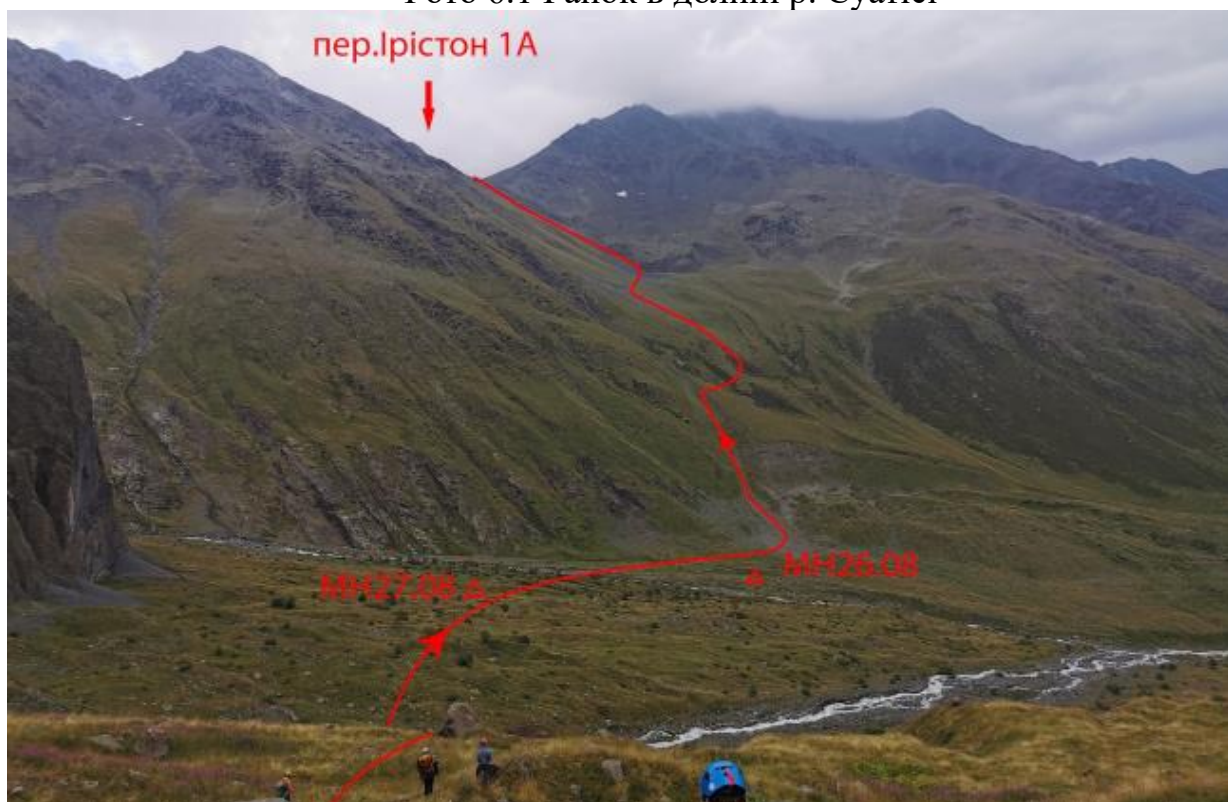

Фото 6.2 Шлях підйому на перевал Ірістон

Фото 6.3 Перевальний зліт пер. Ірістон

Фото 6.4 Група на пер. Ірістон (1А)

Фото 6.5 Панорама в бік г. Орцвері та г. Казбеку

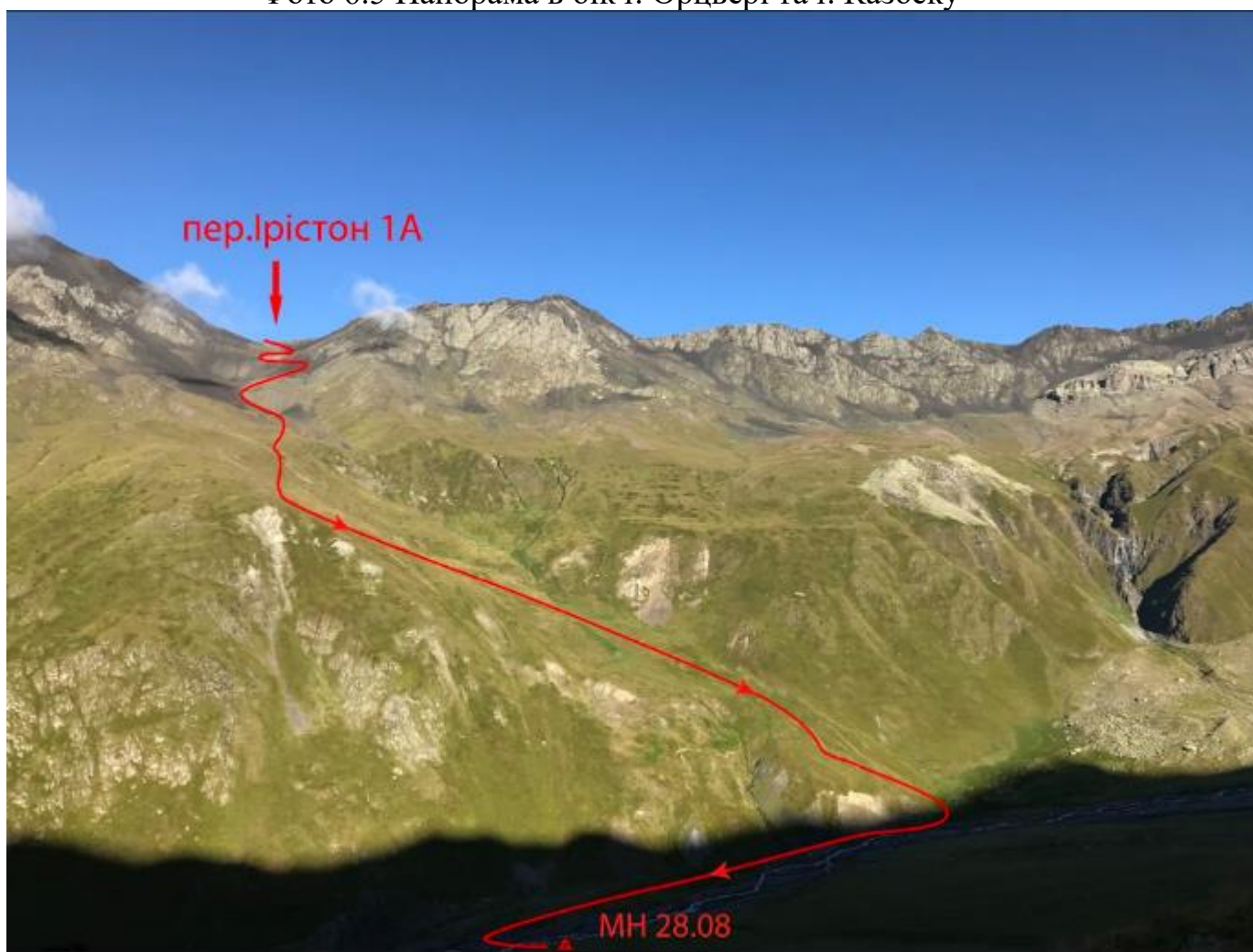

Фото 6.6 Спуск з пер. Ірістон (1А) в долину р. Мнаісі

3.3.5 Пер. Орцвері (2А)

3.3.5.1 Паспорт перевалу Орцвері (2А)

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована), при необхідності, що означає	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Східний Кавказ, Грузія	Головний хребет	д.р. Мнаісі - Гергетський льод.	Орцвері	4106	42°40'32.64"N 44°30'12.43"E	2А	-	-

Загальний час проходження: 6 год 55 хв, (від місця ночівлі в долині р. Мнаісі до місця ночівлі на пер. Орцвері)

Затрачено часу на підйом: 6 год 55 хв (перепад висоти 1460м).

Затрачено часу на спуск: - , перепад висоти - м .

Рухались з самостраховкою: 5 год 35 хв, з одночасною страховкою: 1 год 20 хв.

Рухались з попереминою страховкою: 0:00, з перильною страховкою: 0:00.

Організовано пунктів страховки: 0.

Характеристики ключової частини підйому та спуску по ділянках:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самостраховкою	одночасною	попереминою	перильною	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
оз. на плато - початок льодовика	70хв	1700	До 20	100	середній осип	1.7км; до 20; 70хв				
початок льодовика - пер. Орцвері	80хв	200	До 40	100	відкритий льодовик	200м; до 40; 80хв				

8. При проходженні перевалу необхідне наступне спеціальне спорядження:

- групове: мотузки, також можуть знадобитись льодобури.
- індивідуальне: льодоруби, системи, каски, кішки.

9. Рекомендовані місця для ночівлі: долина р. Мнаісі, озеро на плато під пер. Орцвері (N42°39'38.8478" E44°29'41.1567"), на пер. Орцвері.

10. Перевал пройдено: 30.08.2019.

11. Метеорологічні умови при проходженні перевалу: зранку сонячно, безвітряно, без опадів, невелика плюсова температура.
12. Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки: -
13. Потенційна небезпека та засоби безпеки: можливе падіння каміння, рух у касках постійно обов'язковий; можливий зрив на льодовому схилі, обов'язкова страховка (одночасна, поперемінна або перильна).

День 7, 29.08.2019

Виходимо о 5:50, щоб легко перебродити р. Мнаісі. Переходимо річку по камінням в зручному місці розливу, не замочивши ноги.

На лівому березі р. Мнаісі снідаємо та о 7:45 розпочинаємо підйом трав'янистим схилом крутизною до 45° . Рух із самостраховкою палицями або льодорубом.

Далі переходимо на середній осип. Локальну вершину обходимо траверсом з правого боку по крупному осипу. Далі за один перехід по осипному плато виходимо до озера, де стаємо на ночівлю. Дуже рекомендуємо це місце. Координати озера: N42°39'38.8478" E44°29'41.1567".

Заради акліматизації і розвідки, робимо радіальний вихід в напрямку перевалу Орцвері (2А). Піднявшись осипними моренними валами до зручного рівного місця, набравши 175 м висоти, залишаємо частину спорядження там (мотузки, системи, кішки), щоб зранку підніматись з легшими рюкзаками. Підйом являє собою схил змінної крутизни від 15° до 30° з дрібним та середнім осипом.

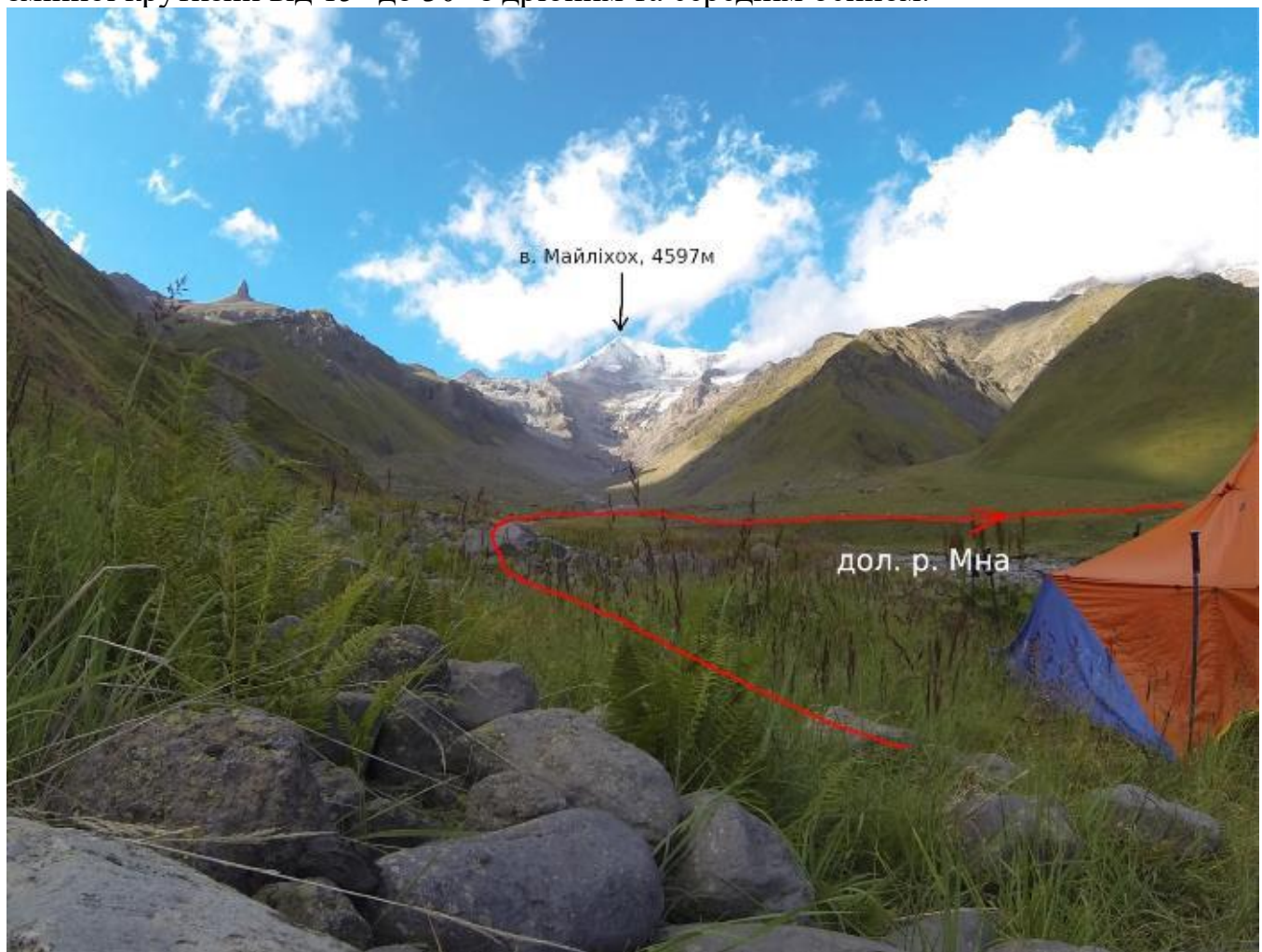

Фото 7.1. м.н. в долині р. Мнаісі на правому березі

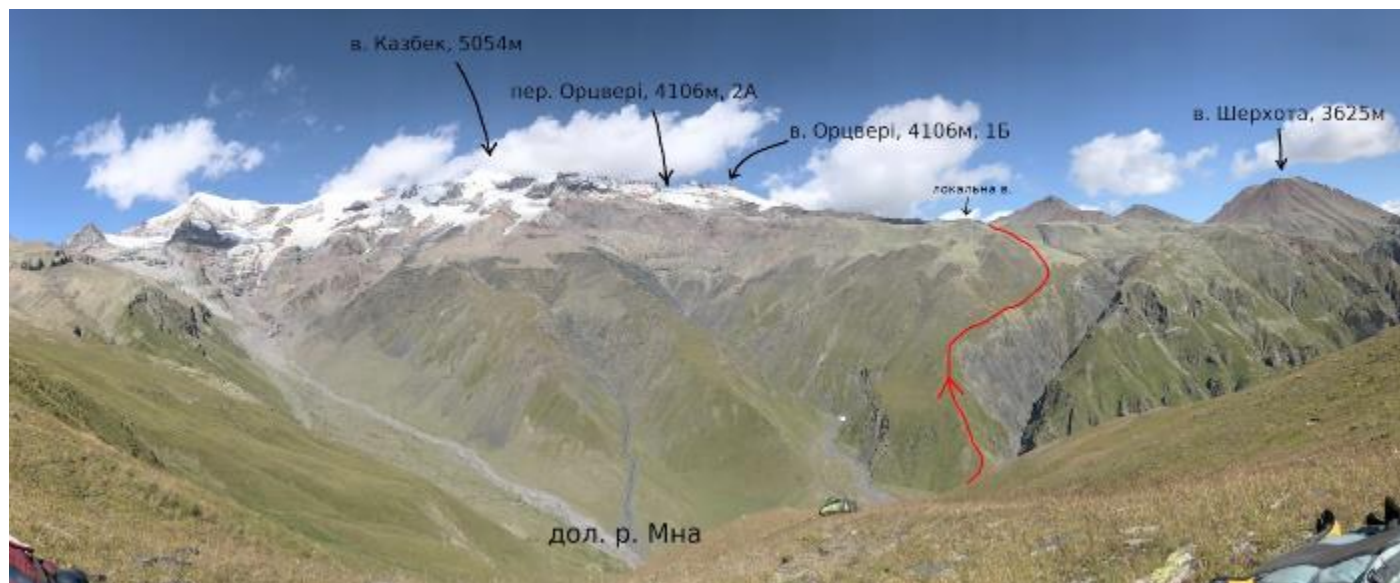

Фото 7.2. Підйом на плато перед пер. Орцвері. Вид з пер. Ірістон (1А)

Фото 7.3 Озеро на плато перед пер. Орцвері

День 8, 30.08.2019

Виходимо о 5:45, піднімаємось до льодовика під пер. Орцвері із с/с льодорубом розвіданим вчора шляхом (Фото 8.1).

Перед виходом на відкритий лід одягаймо кішки і зв'язуємось (Фото 8.2). Льодовик відкритий, частково присипаний дрібним та середнім осипом. Видимі тріщини відсутні. Далі до перевалу йдемо у зв'язках по 2-3 людини. Останні 100 м до перевалу переважає осипний схил.

О 8:25 група на пер. Орцвері у повному складі (Фото 8.4). Сідловина перевалу широка, сніжно-осипна. Є місця для ночівлі.

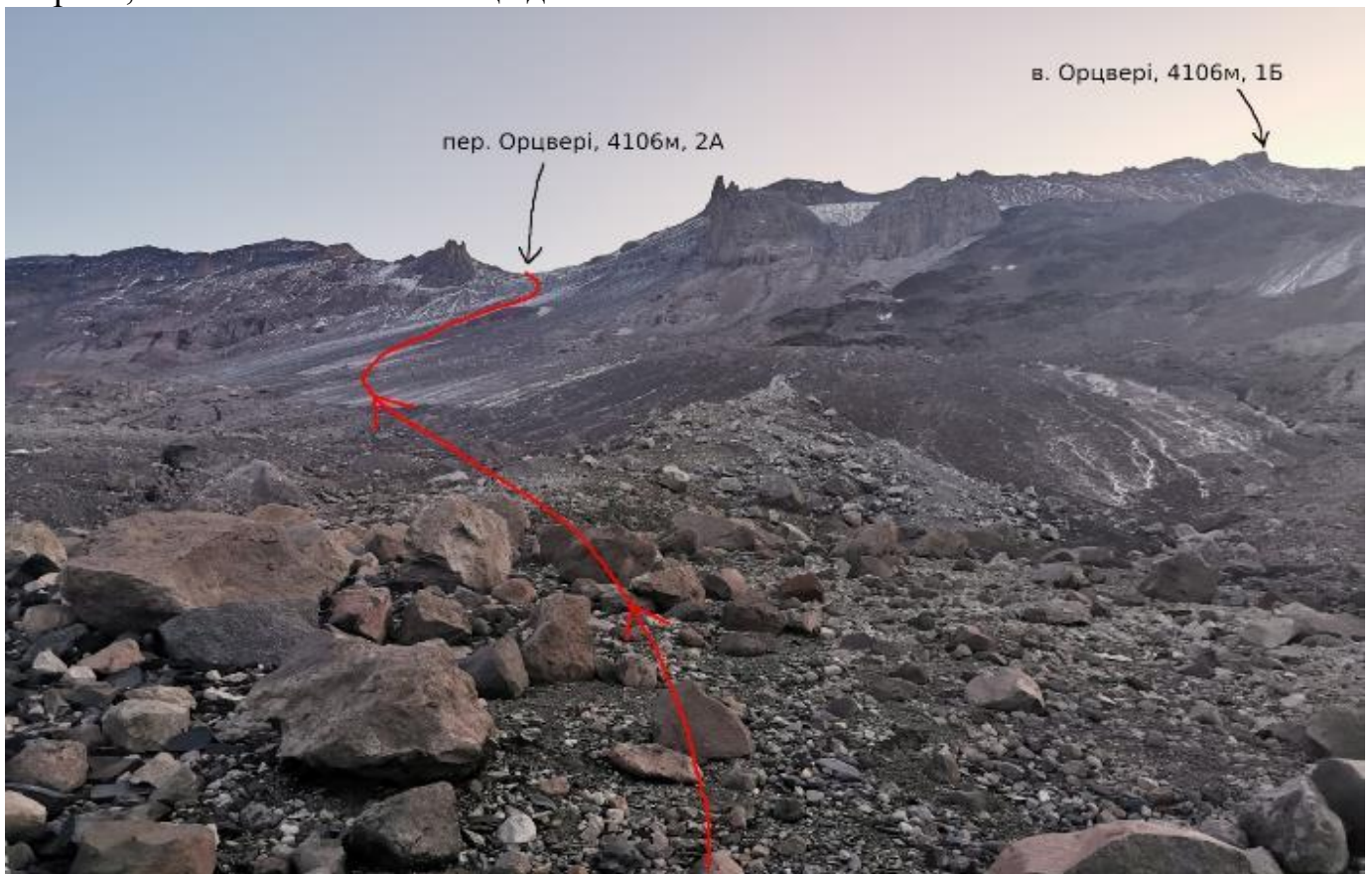

Фото 8.1 Підйом на пер. Орцвері

Фото 8.3 Вид з пер. Орцвері в дол. р. Мнаісі

Фото 8.2 Підйом на пер. Орцвері (2А)

Фото 8.4 Група на пер. Орцвері

3.3.5.2 Паспорт вершини Орцвері (1Б)

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована), при необхідності, що означає	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						се зо н	зима	міжс е- зонн я
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Східний Кавказ, Грузія	Головний хребет		Орцвері	4258	42°40'20.84"N 44°30'44.69"E	1Б	-	-

Загальний час проходження: 7 год 45 хв (від місця ночівлі в долині р. Мнаісі до місця ночівлі на пер. Орцвері)

Затрачено часу на підйом: 4 год (перепад висоти 150 м).

Затрачено часу на спуск: 3 год 45 хв (перепад висоти 150 м).

Рухались з самостраховкою: 5 год 45 хв, з перильною страховкою: 2 год.

Рухались з поперемінною страховкою: 0:00.

Організовано пунктів страховки: 0.

Характеристики ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самострат-ховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
гребінь	7год. 45хв	900м	25-50	150	скельно-осипний	700м			200м	7

8. При проходженні вершини необхідне наступне спеціальне спорядження:

- групове: мотузки, петлі для станцій.
- індивідуальне: льодоруби, системи, каски.

9. Рекомендовані місця для ночівлі: на пер. Орцвері.

10. Вершину пройдено: 30.08.2019.

11. Метеорологічні умови при проходженні перевалу: зранку сонячно, безвітряно, без опадів; після 13:00 хмарно, град, гім.

12. Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки: -

13. Потенційна небезпека та засоби безпеки: можливе падіння каміння, рух у касках постійно обов'язковий; можливий зрив на гребені, обов'язкова перильна страховка.

З пер. Орцвері вирішуємо здійснити радіальне сходження по гребеню на в. Орцвері (1Б), оскільки є час і гарна погода. Залишаємо рюкзаки на сідловині, одягаємо системи, беремо мінімальний набір спорядження, перекус і воду.

Виходимо з пер. Орцвері в сонячну безвітряну погоду о 9:00. Шлях підйому проходить по скельно-осипному гребню з крихкої скельної породи. З обох боків від гребня - скельно-осипні схили крутизною від 30° до 60°.

На підйом завішуємо 4 мотузки по 50 м.

Перша мотузка перил завішена на жандарм одразу від пер. Орцвері (Фото 8.6). Крутизна скельного схилу близько 45°, піднімаємось по перилам з жумаром, підстрахованим схоплюючим вузлом. Оскільки ми не знали, скільки ще мотузок доведеться завішувати, забираємо першу мотузку з собою.

Від жандарму по широкій частині гребня йде зникаюча в дрідному осипі стежка рухаємось нею із самостраховкою льодорубом. Далі гребінь стає вужче і з'являються скельні виступи. З цього місця майже до вершини завішуємо ще три мотузки перил траверсу з незначним набором висоти (Фото 8.7, Фото 8.8). Рухаємось із самостраховкою льодорубом та з перильною страховкою: вусом самостраховки з ковзаючим карабіном. Деякі скельні виступи обходимо траверсом праворуч або ліворуч нижче по схилу (Фото 8.9). Станції організовуємо на великих каменях за допомогою петель або кріпимо мотузку вузлом «булінь».

На підході до вершини погода починає псуватись, затягує хмарами. Швидко фотографуємось (Фото 8.10) і починаємо спуск шляхом підйому, користуючись тими самими перилами. Підчас спуску починається грім з блискавками, посилюється вітер, а згодом і град. Рухаємось максимально швидко і обережно. Останню мотузку від жандарма завішуємо в тому самому місці, де й на підйом.

Після спуску з вершини, ночуємо на сідловині пер. Орцвері, обравши рівне місце на снішнику біля скель (Фото 8.11).

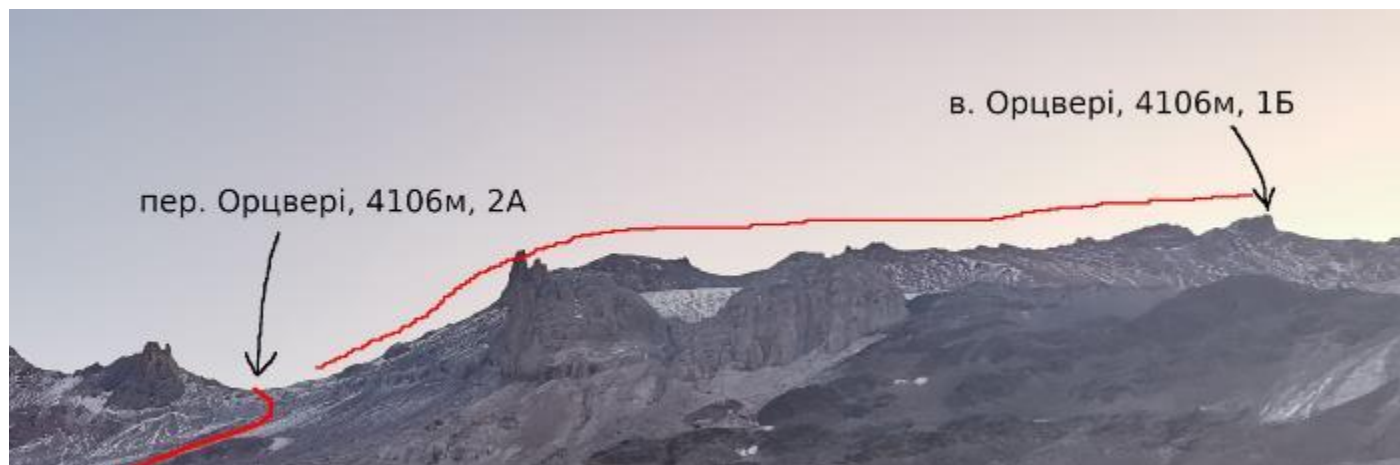

Фото 8.5 Гребінь до в. Орцвері

Фото 8.6 Підйом на жандарм від пер. Орцвері

Фото 8.7 Траверс скельного гребня в. Орцвері

Фото 8.8 Траверс скельного гребня в. Орцвері

Фото 8.9 Обхід скельного виходу на траверсі скельного гребня в. Орцвері

Фото 8.10 Група на в. Орцвері

Фото 8.11 м.н. на пер. Орцвері

3.3.6 Казбек (2А)

3.3.6.1 Паспорт вершини Казбек (2А)

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована) , при необхідності, що означає	висо- та (м)	коорди- на ти (WGS- 84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжс- е- зонн я
	2	3	4	5	6	7	8	9
Схід- ний Кавка- з, Грузія	Головний кавказьки й хребет	Льодовики Орцвері (Гергеті), Девдоракськ ий, Абано	Казбек (Мкінварцвері)	5034	N42° 41,819' E44 31,09'	2А		

1. Загальний час проходження: 8 год 05 хв (від стоянки на перевалі Орцвері до вершини г. Казбек і назад)
2. Затрачено часу на підйом: 4 год 35 хв (перепад висоти 900 м).
3. Затрачено часу на спуск: 3 год 30 хв (перепад висоти 900 м).
4. Рухались з самостраховкою: 1 год 20 хв, з одночасною страховкою: 6 год.

5. Рухались з поперемінною страховкою: 0:00, з перильною:0:00.

6. Організовано пунктів страховки: 0 .

7. Характеристики ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самоостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
Льодовик	4:00	5000	До 25	750	Відкритий, закритий льодовик-стежка		5000, до 25, 4:00			
Предвершинний взліт	0:25	400	До 35	150	Сніжно-фірновий схил		400, до 35, 0:25			

8. При проходженні вершини необхідне наступне спеціальне спорядження:

- групове: мотузки

- індивідуальне: льодоруби, системи, каски, кішки.

9. Рекомендовані місця для ночівлі: пер. Орцвері, ночівлі Білий хрест, чорний хрест, казбекська метеостанція.

10. Перевал пройдено: 31.08.2019.

11. Метеорологічні умови при проходженні перевалу: зранку сонячно, надвечір хмарно, без опадів, вітер помірний.

12. Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки: -

13. Потенційна небезпека та засоби безпеки: тріщини на льодовику – рух у зв'язках, фірновий схил – рух в касках з самоостраховкою льодорубом.

День 9, 31.08.2019

О 4:20 виходимо з ліхтариками у зв'язках по 2-3 людини. Перетинаємо Гергетський льодовик поперек, траверсуючи його з незначним перепадом висоти. Льодовик досить розірваний, багато тріщин, але всі видно і легко обходяться.

Через 40 хв ЧХЧ доходимо до стежки, яка веде від метеостанції класичним маршрутом на Казбек. На стежці зняли кішки і продовжили підйом нею. На стежці зустріли декілька груп з гідами. Через 20 хв руху стежкою вийшли на закритий льодовик, де взули кішки і зв'язались. У зв'язках доходимо до перемички - перевал

Казбегський. Тут майже не затримуємося, бо вітрено та холодно. (Фото 9.1, 9.2). Утеплюємось і продовжуємо підйом натоптаною в снігу стежкою. О 7:40 зупиняємось в мульді на підйомі, хвилин на 10. Через 10 хв ЧХЧ стежка виводить на сідловину між вершинами Казбеку.

Предвершиний взліт являє собою сніжно-фірновий схил до 35° (Фото 9.3), його долаємо в зв'язках траверсом - підйом зайняв 35 хв. О 9:05 виходимо на вершину Казбек (Фото 9.4). На вершині фотографуємось і розв'язуємось.

О 9:20 почали спуск по шляху підйому. Спускалися до сідловини по одному, щоб не зірвати один одного на крутому спуску і мати можливість рухатись в своєму темпі. На крутій ділянці спуску рухались у три такти на передніх зуб'ях, із самостраховкою льодорубом. За 25 хв ЧХЧ спустилися на сідловину, перекусили і прийняли сонячні ванни. О 10:10 продовжили спуск (Фото 9.5).

На перевалі Казбегському знову зв'язались. Далі вирішили піти по льодовику в обхід стежки, в бік табору (Фото 9.6). Видимість гарна: льодовик відкритий, великі тріщини легко обходились, шлях читався добре. За 1 год 10 хв спустились до табору (Фото 9.7). Після повернення в табір погода почалась псуватись.

Фото 9.1. Підйом на в. Казбек

Фото 9.2 Траверс після пер. Казбегський

Фото 9.3 Шлях на в. Казбек з сідловини

Фото 9.4 Група на вершині Казбек

Фото 9.5 Спуск з в. Казбек

Фото 9.6 Шлях руху до пер. Орцвері через льод. Гергетський

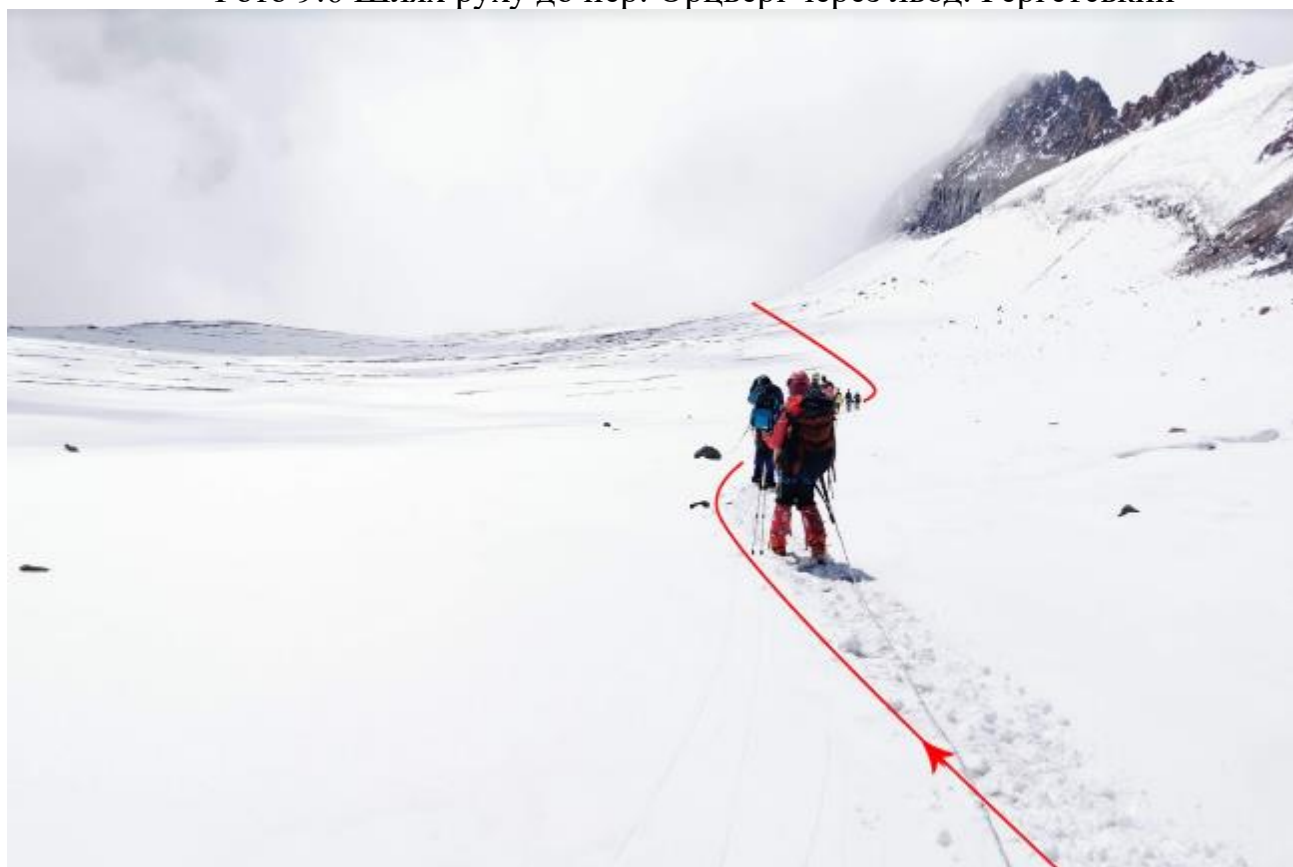

Фото 9.7 Шлях руху до пер. Орцвері через льод. Гергетський

День 10, 01.09.2019

За планом сьогодні спуск до населеного пункту Степенацміда.

Виходимо о 8:10, в кішках та у зв'язках по 2-3 людини (Фото 10.1). За 50 хв ЧХЧ пройшли льодовик Гергетський до стежки, де зняли кішки та розв'язались. Стежку добре видно, є тури. За 50 хв ЧХЧ дійшли до ночівлі Білий хрест, з якої відкривається гарний вид на метеостанцію (Фото 10.3) та Гергетський льодовик.

Через 40 хв ЧХЧ дійшли до метеостанції (Фото 10.4). Надовго тут не затримувались і всередину не заходили, бо було багато людей і сміття навколо. Від метеостанції стежка спускається до відкритого Гергетського льодовика. На льодовику є сліди життєдіяльності коней, якими можна користуватися, як маркерами шляху. Таке маркування нам допомогло, оскільки було похмуро, низька хмарність і видимість 100-150 м. Рухаємось в кішках та у зв'язках по 2-3 людини. За 50 хв ЧХЧ пройшли льодовик і вийшли на ґрунтово-осипну стежку.

Через 50 хв руху стежкою зупинились на обід. Тут можна набрати воду з труби, є гарні місця для ночівлі. На обіді сонячна погода — підсушили речі та шатер.

Через 1 год 45 хв від місця обіду спустилися до Гергетської церкви (Фото 10.6). На стежці до церкви та біля неї дуже багато туристів.

За годину руху від церкви спустились до автовокзалу в Степенацміді (Казбегі). По дорозі забрали заброску, яку залишили у місцевих рятувальників. Поки вечеряли в кафе, знайшли транспорт, щоб під'їхати до долини р. Кістинка.

Фото 10.1 Спуск з льодовика Гергеті

Фото 10.2 пер. Казбекський

Фото 10.3 Вид на метеостанцію з Білого хреста

Фото 10.4 Група на метеостанції

Фото 10.5 пер. Гергеті (н/к)

Фото 10.6 Церква Гергеті

3.3.7 Долина р. Кістинка (Хдістскалі)

День 11, 02.09.2019

Ночівля була в прикордонній зоні, навпроти монастиря, під дахом якогось старого сараю, який ми знайшли випадково, шатер не ставили (Фото 11.1). Ніч була тепла, суха і безвітряна. Виспавшись вдосталь, почали ділити заброску, перепаковувати рюкзаки та снідати. Тим часом один учасник пішов на розвідку, щоб знайти потрібну нам стежку.

Від місця ночівлі починаємо підйом широкою ґрунтовою дорогою, яка йде до дамби на річці Кістинка. Далі дорога закінчується починається стежка, яку легко знайти: на початку стежка обладнана перилами (Фото 11.2).

О 09:45 починаємо підйом маркованою ґрунтово-осипною стежкою. Рухаємося вздовж річки, поступово набираючи висоту (Фото 11.3). Чудова ущелина з гарними краєвидами: пожовклі дерева, скелі, водоспади (Фото 11.4), квіти, трапляється малина, чорниця, брусниця, обліпіха. В обід був невеликий дощик.

Рухаючись стежкою, доходимо до погранзастави, розташованої на пагорбі. Прикордонники, перевіряючи документи, не могли зрозуміти назву річки Кістинка в нашій перепустці, оскільки грузинською мовою у неї інша назва: Хдістскалі. Це питання в телефонному режимі швидко вирішила співробітниця прикордонної служби

Ліка, яка видавала нам перепуску. Тим часом прикордонники пригостили нас чаєм з турецькими “снікерсами”. За це ми їм віддячили двома палками ковбаси.

Від прикордонного посту продовжуємо рух ґрунтовою стежкою, яка йде по майже рівному трав’янистому правому берегу р. Кістинка (Фото 11.5). На стежці бачили слід ведмедя. Згодом спускаємось в суху пойму річки і рухаємось по ній, шукаючи зручне місце для ночівлі. Зупиняємось і ставимо табір неподалік від водоспаду, з якого беремо воду (Фото 11.6). Знаходимо дрова і запалюємо багаття, просто щоб посидіти біля нього.

Фото 11.1. Початок підйому, вид на монастир

Фото 11.2. Перила на початку стежки біля греблі на річці Кістинка

Фото 11.3. Рух стежкою в долині р. Кістинка

Фото 11.4. Долина р. Кістинка

Фото 11.5. Долина р. Кістинка

Фото 11.6. Місце ночівлі 02.09.2019.

День 12, 03.09.2019

Прокинувшись о 06:00, виходимо на маршрут о 07:35. По сухій поймі річки переходимо на лівий орографічний берег та продовжуємо рух вздовж нього (Фото 12.1) до характерного водоспаду і уступу Кібіши (Фото 12.2), розташованого у підніжжя льодовика, що стікає зі схила піка Бачахи (Фото12.3).

Рухаємось середньоосипним лівим бортом долини Кістинка. Переходимо через декілька розливів річки (Фото 12.4) і стаємо на обід на острові. Повернувшись на лівий берег, піднімаємось на уступ по осипному кулуару та продовжуємо рух вздовж річки. Місцями трапляються породи гірського кришталю. Трав'янисто-осипними схилами з плавним набором висоти піднімаємось у верхів'я долини (Фото 12.5). Поки розвідуємо цирк перевалу Шаванський, починає накрапати дощ зі снігом. Знаходимо готові площадки під намети і вітрозахисну стінку для кухні - вирішуємо поставити білуак тут. (Фото 12.6).

Фото 12.1. Рух в долині р. Кістинка в напрямку уступа Кібіши

Фото 12.2. Уступ Кібіши

Фото 12.3. Льодовик, що стікає зі схилів піку Бачахи

Фото 12.4. Переходимо розливи річки

Фото 12.5. Верхів'я долини р. Кістинка

Фото 12.6 Місце ночівлі 03.09.2019.

3.3.7.1 Паспорт перевалу Шаванський (2А)

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована), при необхідності, що означає	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
Східний Кавказ, Грузія	Хребет Вододільний	д.р. Кістинка - д.р. Кора	Шаванський	3564	N42° 37,82' E44 43,915'	2А	-	-

1. Загальний час проходження: 10 год 50 хв (від місця ночівлі в долині р. Кістинка до місця ночівлі в долині р. Кора).
2. Затрачено часу на підйом: 4 год 15 хв (перепад висоти 430 м).
3. Затрачено часу на спуск: 6 год 35 хв (перепад висоти -1750 м).
4. Рухались з самостраховкою: 25 хв, з одночасною страховкою: 0:00.
5. Рухались з попереминою страховкою: 0:00, з перильною: 3 год 05 хв.
6. Організовано пунктів страховки: 4.

7. Характеристики ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самоостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
Відкритий льодовик		500	До 30	100	Відкритий льодовик	500; до 30; 0:25				
Перевальний злет		500	До 35	100	Зруйновані скелі				500; до 35; 3:05	4
Осипний схил на спуск		600	До 30	250	Осипний схил	600; до 30; 0:30				

8. При проходженні перевалу необхідне наступне спеціальне спорядження:
 - групове: мотузки, петлі, закладні елементи.
 - індивідуальне: льодоруби, системи, каски, кішки.
9. Рекомендовані місця для ночівлі: долина р. Кістинка (майже по всій долині є зручні місця), озеро перед перевальним взльотом, долина р. Кора (тільки верхів'я або вже перед виходом на дорогу).
10. Перевал пройдено: 04.09.2019.
11. Метеорологічні умови при проходженні перевалу: сонячно зранку, надвечір хмарно, без опадів, майже безвітряно.
12. Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки: зруйновані скали та осипний схил - багато живого каміння.

13. Потенційна небезпека та засоби безпеки: слизькі полиці, на перевальному зльоті можлива необхідність організації перильної страховки, зруйновані скали та осипний схил - багато живого каміння, рух у касках постійно обов'язковий.

День 13, 04.09.2019

Встаємо рано та з першими променями сонця, о 6:00, виходимо. Піднімаємось середньоосипними валами до озера в перевальному цирку (Фото 13.1). За перехід від місця ночівлі доходимо до початку відкритого льодовика, одягаємо кішки. Рухаємось в бік пер. Шаванський із самостраховкою льодорубом. Льодовик відкритий і без видимих тріщин (Фото 13.2). Через 500 м підходимо під скелі (Фото 13.3), які після дощу дуже слизькі, місцями вкриті льодом.

Вирішуємо продовжити підйом по скельним полицям, як група одеситів під керівництвом Сафтіюка М.П. З огляду на слизькі скелі, для підстраховки вішаємо перила.

Перша мотузка іде від льодовика до лівого по ходу краю полиці. Станцію організуємо на великому камені з підстраховкою закладним елементом в тріщині. Друга мотузка проходить траверсом по полицям праворуч по ходу руху (Фото 13.4) до невеликого осипного кулуару. Станція на великому камені.

Третя мотузка проходить середньоосипним кулуаром з крутизною схилу близько 35° (Фото 13.5) до скельної стінки, на виступах якої робимо станцію. Від станції відходимо праворуч метрів на 20 і продовжуємо підйом дрібноосипним схилом крутизною 30° із самостраховкою льодорубом. Осип дуже живий, каміння летить в кулуар, в якому завішені перила, тому рухаємось повільно і обережно.

О 10:35 група піднялась у повному складі на пер. Шаванський (2А) (Фото 13.6, 13.7).

Сідловина перевалу Шаванський широка, розділена виступом зруйнованих скель Є місця під намети, але води немає.

В турі знаходимо записку групи Кудряшова Б. з т/к "Глобус", які були на перевалі в 2016 році.

Спуск з пер. Шаванський в бік долини р. Кора являє собою дрібно-середньоосипний схил крутизною близько 30°. Спускаємось щільною групою, щоб не сипати каміння один на одного (Фото 13.8, 13.9). Спустившись в перевальний цирк на середньоосипний вал (Фото 13.10), робимо сухий обід.

Фото 13.1 Цирк перевалу Шаванський

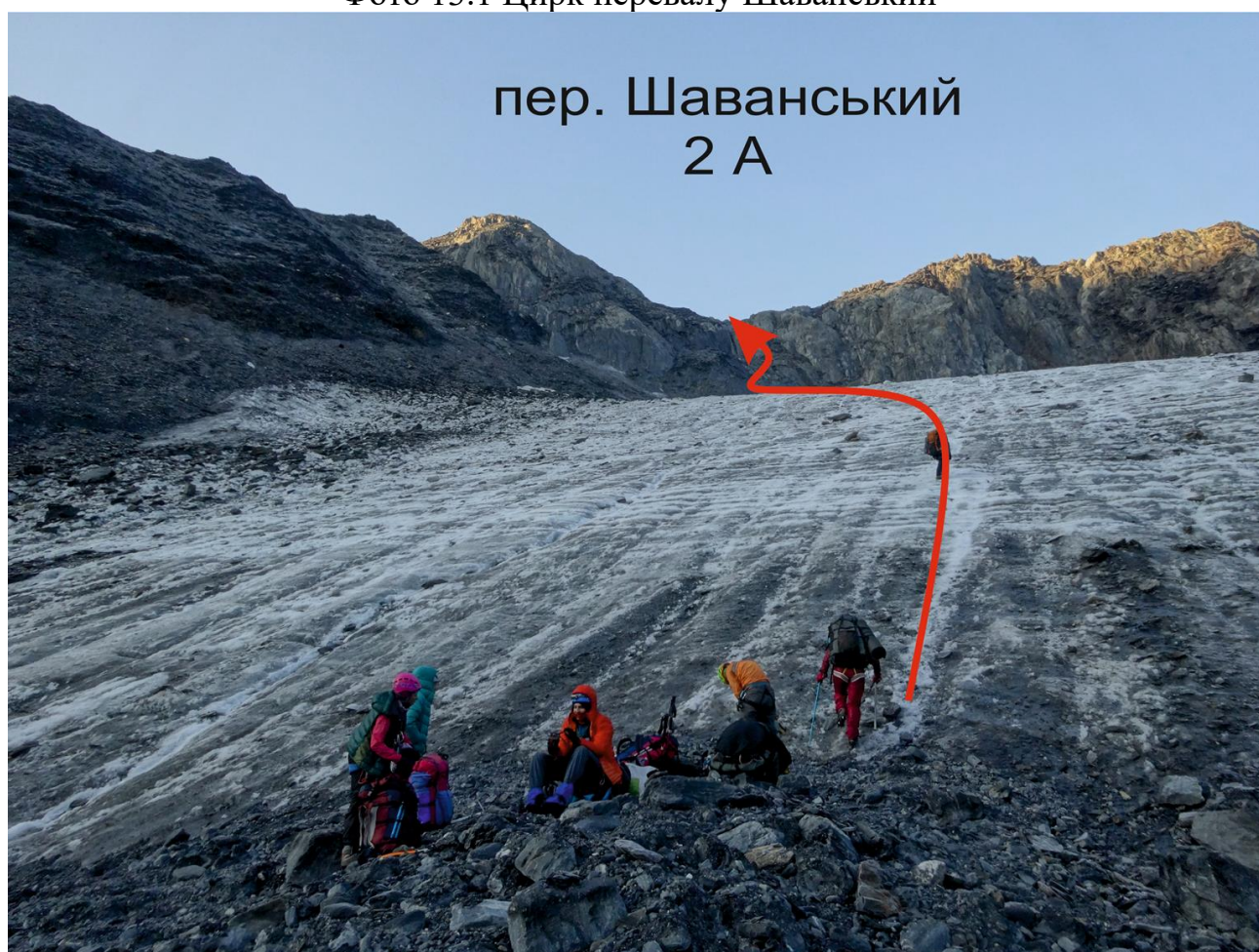

Фото 13.2 Залишки льодовика Кібіши під перевалом Шаванський

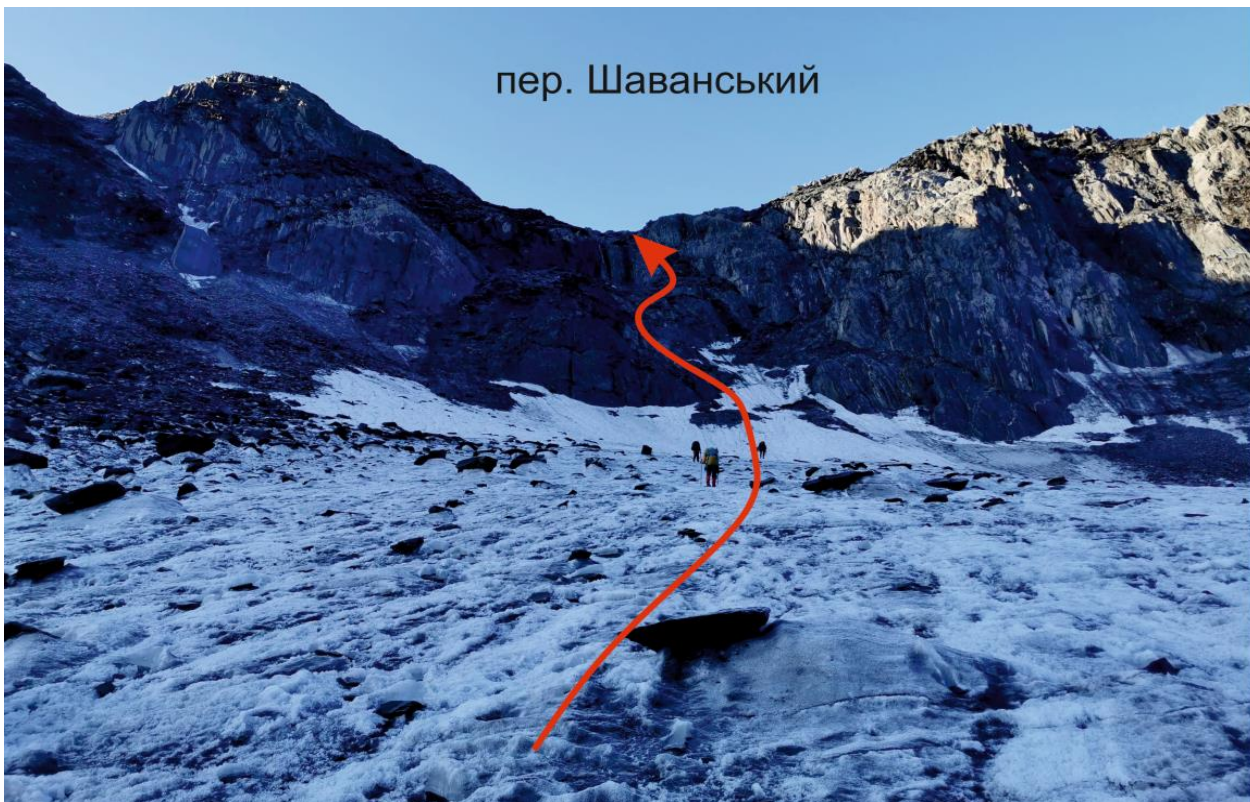

Фото 13.3 Пер. Шаванський 2А

Фото 13.4 Полиці на пер. Шаванський

Фото 13.5 Третя мотузка на виході з кулуару

Фото 13. 6 Група на пер. Шаванський в сторону р. Кістинка

Фото 13.7 Група на пер. Шаванський в сторону р. Кора

Фото 13.8 Початок спуску с пер. Шаванський

Фото 13.9 Вид на пер. Кібіши західний (1А) з пер. Шаванський

Фото 13.10 Цирк пер. Шаванський та Кібіши зах. зі сторони р. Кора

3.3.8 Долина р. Кора

День 13, 04.09.2019

Продовжуємо спуск середньоосипними валами, далі спускаємось до сніжника по кулуару витоку р. Кора (Фото 13.11, 13.12). По сніжнику переходимо на лівий берег річки. Продовжуємо рух трав'яними схилами лівого борту долини р. Кора, обходячи водоспади (Фото 13.13, 13.14), місцями трапляються зарослі кропиви, колючок, борщівника та малини (Фото 13.15).

Далі починає читатися неявна стежка - продовжуємо рух нею. Оскільки схил, яким ми рухались, стає крутішим, спускаємось вниз до річки.

Продовжуємо спуск вздовж русла ріки, переходячи її разів 5 з одного берега на інший, шукаючи кращий шлях (Фото 13.16). Річку переходимо стінками по 2-3 людини.

Стаємо на ночівлю на одному з острівців. Є дрова, тому палимо багаття після вечері.

Фото 13.11 Спуск по долині р. Кора

Фото 13.12 Спуск по долині р. Кора

Фото 13.13 Спуск по долині р. Кора

Фото 13.14 Спуск по долині р. Кора

Фото 13.15 Високотрав'я в долині р. Кора

Фото 13.16 Місце броду р. Кора

День 14, 05.09.2019

Прокидаємося без будильника, виходимо о 09:10. Декілька разів перетнувши річку вбрід, за півтора переходи, опиняємося біля мосту через річку Кора та дороги Джута – Сно. Знаючи, що внизу на нас чекають хачапурі, досить швидко, за один перехід, по автомобільній дорозі доходимо до кафе в Джуті.

Дізнавшись, що логістика з Рошки проблемна і немає бажаючих водіїв нас звідти забрати, вирішуємо фінішувати похід тут, збігавши радіально до масиву Чаухі (Фото 14.1, 14.2).

Пообідавши, сходили до озера (Фото 14.3) та водоспаду (Фото 14.4), після прогулянки повертаємося та домовляємося про трансфер до Тбілісі.

Фото 14.1 Долина масиву Чаухі

Фото 14.2 Дорога до озера під масивом Чаухі

Фото 14.3 Озеро Джута біля масиву Чаухі

Фото 14.4 Водоспад біля масиву Чаухі

3.4 Технічні перешкоди

Вид та назва перешкоди	КС	Характеристика перешкоди	Шлях подолання
пер. Хорісар	1Б	Висота 3430. Підйом-осипний схил до 25°, спуск осипний схил до 25°	Кельське вулканічне плато-р. Біла Арагві (оз. Келісад)
пер. Есі високий	1А	Висота 3400 Підйом-осипний схил до 20°, спуск осипний схил до 25°	Оз. Келісад –р. Есікомидон
пер. Ірістон	1А	Висота 3375 Підйом трав'яниста -осипний схил до 20°, спуск осипний схил до 25°	Р. Суатісі – р. Мнаісі
пер. Орцвері	2А	Висота 4106 Підйом відкритий льодовик 400 м до 40°, Спуск – закритий льодовик до 25° до 800 м	Р. Мнаісі-льодовик Гергеті
в. Орцвері	1Б	Висота 4258 гребньовий маршрут схил до 60°	гребень
в. Казбек	2А	Висота 5034 Відкритий та закритий льодовик до 30°, сніжно-фірновий схил до 35° 400 м	Льодовик Гергеті
пер. Шаванський	2А	Висота Підйом відкритий льодовик 500 м до 30°, скелі до 35° 500 схил до 20°, спуск осипний схил до 30° 600 м	Р. Кістинка-р. Кора

В залік походу 3 КС пішли чотири перешкоди:

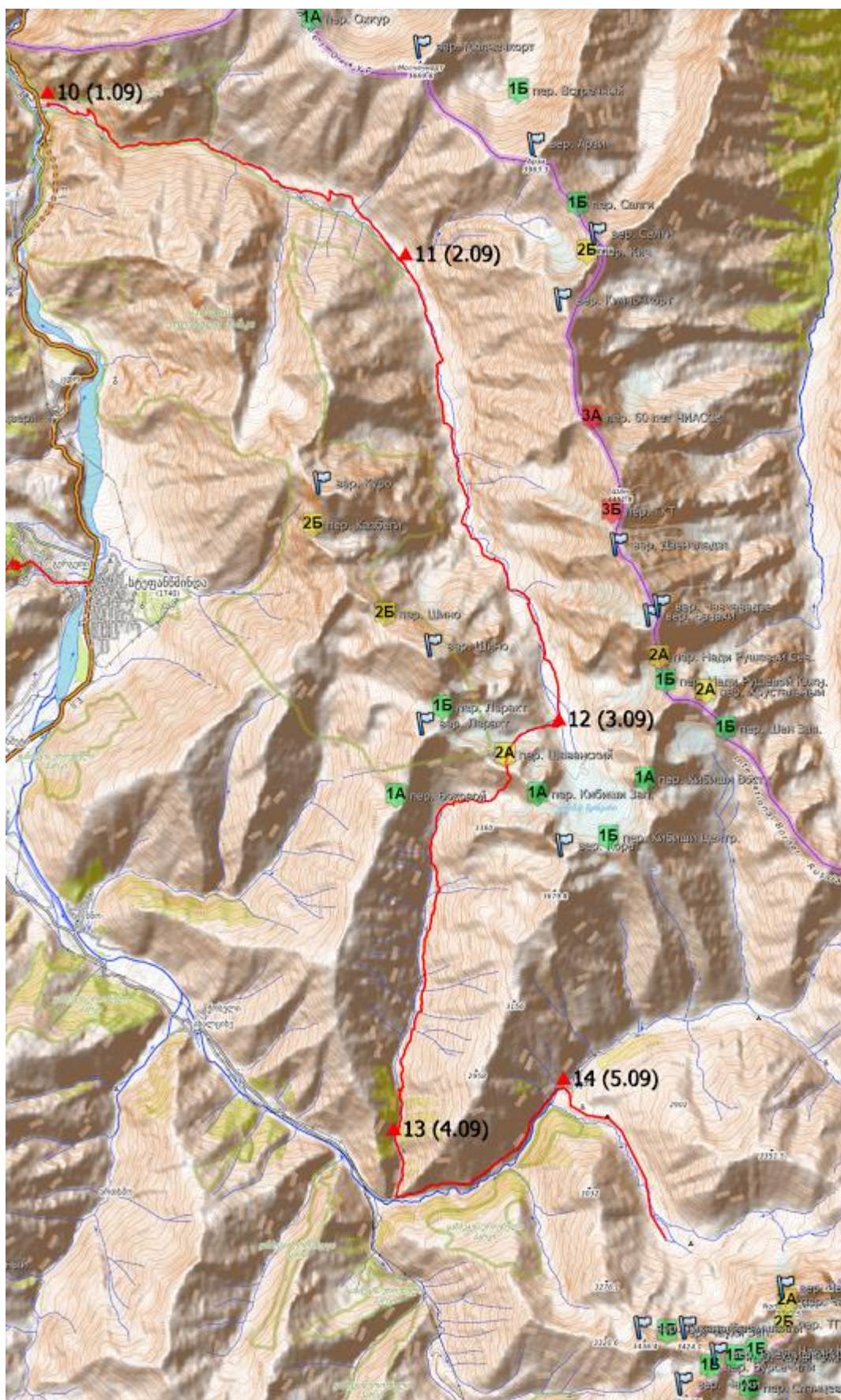
- пер. Орцвері (2А)
- пер. Шаванський (2А)
- пер. Хорісар (1Б)
- пер. Есі високий (1А)

Згідно таблиці 2 (Методика визначення категорії складності маршрутів гірських туристських спортивних походів): протяжність маршруту було зменшено за рахунок наступних перешкод:

- в. Казбек (2А рад.) - 8 км
- в. Орцвері (1Б рад.) - 7 км
- пер. Ірістон (1А) - 10 км

3.5 Картографічний матеріал

Картографічний матеріал додається

Третья часть

4 Висновки та рекомендації щодо проходження маршруту

1. Основні цілі походу команда виконала – отримала досвід категорійних перешкод, пересування по різному рельєфу, піднялась на нову висоту.
2. Перша частина дала можливість зробити акліматизацію з легкими рюкзаками, при цьому подивитись на кельське вулканичне плато та озеро Келісад, попити мінеральну воду на р.Есікомидон.
3. Підйом по мокрому осипу на вершину Шерхота міг бути травмонебезпечним, також дощ та погана видимість зменшували зацікавленість сходження на вершину.
4. Перевал Суатісі середній (2А) міг бути «родзинкою» походу, але для першого перевалу 2А він дуже технічний, також категорія складності перевалу може бути піднята до 2Б.
5. Перевал Ірістон 1А – це простий та логічний шлях з дол. річки Суатісі в дол. р. Мнаісі
6. Перевал Орцвері 2А – проста та відносно безпечна 2А.
7. Казбек – знакова вершина району, шлях відносно легкий по «класиці», також це висотний досвід для майбутніх походів.
8. Перевал Шаванський 2А – технічна 2А, на 2-3 мотузки, зі сторони л. Кібіші. Основна небезпека - зруйновані скелі. Підйом на перевал зі сторони р. Кора буде значно простіший, але підйом по долині без стежки по-своєму складний.

5 Додатки

5.1 Перелік особистого, групового спорядження склад аптечки та ремнабору

5.1.1 Перелік особистого спорядження

Назва	Вага
Рюкзак	1380
Накидка на рюкзак	100
Термарест	400
Взуття	
Гірські боти	1500
Бахіли	200
Ліхтарики	100
Бівачні капці	100
Одяг ходовий	
Шкарпетки	100
Білизна	100
Штани вітрозахисні	200
Анорак	150
Термобілизна	250
Фліска	200
Рукавиці ходові	50
Верхоньки	50
Баф	35
Шорти	50
Футболка для сну	100
Утеплення	
Пухівка	500
Штани теплі самоскиди	500
Мембрана/силіконка	200
Рукавиці флісові	50
Шапка чи балаклава	50

Аварійні рукавиці і шкарпетки	100
Технічне спорядження	
Система верхня+нижня сблокована +2 вуса	800
Карабіни муфтовані 4 шт.	200
Карабін без муфти	40
Прусік 2шт. +стремено	75
Жумар	200
Льодобур	150
Спусковий пристрій	60
Льодоруб з темляком	530
Каска	250
Кішки	1000
Трекінгові палиці	400
Інше	
Ліхтарик+комплект запасних батарейок	120
Окуляри гірські(фактор 3+) в чохлі	100
Горнятко, ніж, ложка	150
Запальничка+сірники(2 комплекти)	50
Аптечка+вмивалка та інше(лавинна стрічка, ксивник тощо)	500
В середньому всього особистого(в рюкзаку)	12000(10000)

Перелік групового та спеціального групового спорядження

5.1.2 Перелік групового спорядження

Назва	Вага
Бівак	
Шатро(верх)	4606
Шатро(дно)	834
Шатро(шток)	564
Спальник Redpoint lightsome 1	1394
Спальник Redpoint lightsome 2	1400
Спальник трьохмісний	2700
Спальник Marmot trestless wmn`s	1500
Спальник Deuter sphere 350l	1750
Кухня	
Пальник +баллон MSR WhisperLite	574
Пальник +баллон MSR	550
Ремнабір для пальників	160
Автоклав 4л	933
Котел 5л	374
Вітрозахист	300
Миски 8 шт.	397
Половник	42
Шкребок	25
Прихватка	25
Технічне	
Мотузка 9мм 55м	2995
Мотузка 9мм 55м	2990
Мотузка 9мм 55м	2980
Карабіни 4 шт.	209
Петлі 120+	209
Льодобури	779
Закладні елементи, гаки	432

Репшнур 8мм	263
Лопата на льодоруб	250
Електроніка	
GPS	160
GoPro	400
GoPro	315
Фотоапарат	206
Телефон	93
Інше	
Аптечка	2800
Аптечка запасна	550
Аптечки зв'язочні 3 шт.	210
Ремнабір	1200
Папка керівника	200
Меню	150
Пропуска, страхівки	150
Флаги Глобуса та України	70

Загальні вага 36 кг, в середньому на хлопця 6 кг та 3 кг на дівчину.

5.1.3 Склад ремонтного набору:

Найменування	Кількість	Од. вимір.
Чохол для ремнабір	1	шт.
Інструменти		
Мультитул Gerber	1	шт.
Надфіль круглий	1	шт.
Надфіль прямокутний	1	
Шило	1	шт.
Шило з гачком	1	шт.
Полотно по металу (половинки)	2	шт.
Матеріали		
Дріт сталевий	2	м
Дріт мідний	2	м
Скотч звичайний	1	шт.
Скотч армований	1	шт.
Ізоляційна стрічка	1	шт.
Наждачка дрібна	1	шт.
Саморізи	30	шт.
Гвинти, гайки, шайби	6	шт.
Стяжки пластикові	6	шт.
Клей		

Клей 88 для взуття	1	шт.
Клей Момент водостійкий	1	шт.
Суперклей	1	шт.
Фурнітура та шиття		
Нитка капронова товста	1	моток
Нитка капронова тонка	1	моток
Нитка хб	3	моток
Голки малі	10	шт.
Голка циганська (велика)	4	шт.
Наперсток	1	шт.
Нитковдягач	1	
Булавки	5	шт.
Заплата болоневой	1	шт.
Заплата тканинна	1	шт.
Заплата кордура	1	шт.
Фастекс	5	шт.
Трехщелевка	5	шт.
Стропа	4	м
Собачки	3	
Набір пасової фурнітури (поясники на 50мм і 35мм, трехщелевкі на 25 - 6 шт, на 20 - 2шт, одна двухщелевка на 30мм)		
Інше		
Моток шнурка	1	шт.
Фольга алюмінієва з пивної банки	2	шт.
Окуляри сонцезахисні	1	шт.
Резинки (кругла, плоска)	3	м
Запасні батарейки АА (літієві)	2*	шт.
Запасні батарейки ААА (літієві)	3	шт.
Свічка	1	шт.
Ложка металева	1	шт.
Планка для кішок	1	шт.

Загальна вага ремнабору 1200 грам.

*Додаткові батарейки 6 шт АА (літієві) носилися з GPS.

Ремнабір до пальників знаходився в чохлі з пальником.

Аналіз поломок в поході і способи їх усунення

Шви внутрішньої частини шатра застаріли, підшивали вечорами.

Також відбувався дрібний побутовий ремонт одягу (нитка / голка).

У одного з учасників зламалася кішка. Відремонтовано сталевим дротом.

Манометр для автоклава майже відразу зламався, це було не дуже зручно, але свою функцію автоклав виконував.

5.1.4 Склад групової аптечки

[illegible]

Пантенол	спр.	1	1				Опіки
Опікун	салф.	1	1				Опіки та рани
Очі							
Сульфацил	фл.	1	1				Кон'юнктивіт, інфекційні запалення очей
Дексаметазон	фл.	1	1				Неінфекційні запалення очей
Антибиотики							
Ципрофлоксацин	таб.	13	7	6			Інфекції гінекологічні, кишкові, дихальні, сечопровідних шляхів, харчової системи
Ципрофлоксацин	фл.	1	1				Інфекції ока, гострий отит
Мазі							
Діклофенак	тюб.	1	1				Від болю в опорно-руховій системі
Левомеколь	тюб.	1	1				Антибактеріальне, протизапальне для ран
Пантестин	тюб.	1	1				Загоєння ран, опіків, порізів
Проктазан	тюб.	1	1				Геморой
Ацикловір	тюб.	1	1				Герпес
Вітаміни							
Аскорбінова кислота		40					Вітаміни на акліматизацію
Ампули							
Адреналін		10	2		2	2	Реанімація: втрата свідомості, зупинка серця
Дексаметазон		8	3		2	1	Набряк мозку, набряк легенів, черепно-мозкова травма, внутрішня кровотеча
Фурасемід		2	2				Набряк мозку, набряк легенів - сечогінний
Метаклапромід		5	3		2		Протиблюотне
Кетанов		10	4		3	1	Розтягнення, удари, переломи - знеболювальне
Диклофенак		5	5				Розтягнення, удари, переломи - знеболювальне.
Лідокаїн		10	5		5		Місцеве знеболювальне
Трентал		2	2				Обмороження
Для ін'єкцій							
Серветки зі спиртом		32	16	6	6	4	
Рукавички		9	3	2	1	1	
Шприці 5 мл		10	4	3		1	
Шприці 2 мл		15	5	3	4	1	
Перев'язувальні матеріали							
Хлоргексидин	бут.	2	1	1			
Бетадин	бут.	1	1				
Йод	шт.	1	1				
Банеоцин	пор.	1	1				
Боро +	тюб.	1	1				
Бинт 5*10	шт.	9	2	3	1	1	
Бинт 7*14	шт.	5	3		2		

Бинт з гемостатиком	шт.	2	2				
Ватні диски	шт.	20	20				
Ватні палички	шт.	30	20	10			
Пластир бакт.	шт.	30	20	10			
Пластир 70 мм	шт.	1	1				
Пластир 25 мм	шт.	1	1				
Інше							
Тонометр	шт.	1	1				
Термометр медичний	шт.	1	1				
Ножиці	шт.	1	1				
Бандаж, зупинка крові	шт.	1	1				
Джгут	шт.	2		1	1		
Маркер	шт.	2	1	1			
Бумага	шт.	2	1	1			
Термоковдра	шт.	2		1	1		
Загальна вага				550	460	70*3	

Загальна вага аптечки 3 кг 560 г

Групові аптечка складалась з шести частин:

1. Основна – містила мінімальний набір медикаментів від різних видів хвороб, носилась у верхній третині рюкзака.
2. Запасна – містила такі самі медикаменти, як в основній – на випадок, якщо рюкзак з основною аптечкою впаде у прірву або його унесе річкою.
3. Екстремальна – носилась в клапані рюкзака, щоб завжди була під рукою. Включала джгут та мінімальний набір ампул зі шприцями, щоб в екстренній ситуації не треба було чекати, коли дістануть основну велику аптечку.
- 4-6. Три зв'язочні аптечки – кожна зв'язка мала таку міні-аптечку, щоб у випадку розділення можна було оперативно надати допомогу, не дочекаючись медика.

В похіді з аптечки використались:

- аскарбінова кислота – вітамінки підчас акліматизації;
- лоратадин – від алергії на рослини;
- краплі в ніс, льодяники від горла – від легкої застуди;
- банеоцин, пластир в рулоні, пластир бактерицидний – від мозолів, натертостей і запалених ран;
- деклофенак мазь – від болі в колінних суглобах;
- проктазан мазь – від геморою.

5.2 Оцінка придатності інвентаря, рекомендації щодо спорядження та інвентаря

Бівак. 8-містний шатро Fram Equipment зарекомендував себе добре, швидка постанова, достатня кількість місця, можливість поставити лише тент під час дождю, мала вага. Тільки нитки швів внутрішньої частини застаріли і треба було підшивати вечорами.

Шатер на перевалі Орцвері на фоні гори Казбек.

Спеціально перед походом був пошитий трьохмістний спальник розроблений Дарією Кошовою. Легка вага, три незалежні входи, з однієї сторони менший шар утеплення що дозволяло при переверненні використовувати в долинах щоб не було спекотно. Гарна ідея і реалізація. Також використовувалася сшивка з Redpoint Lightsome і китайського пухового спальника купленого в Тбілісі та два жлобники Deuter sphere 350l та Marmot Trestless wmn`s. Нарікань на холод не було.

Кухня. Дуже добре себе зарекомендував пальник MSR WhisperLite, поки що найкращий із тих що бачили. З автоклавом були деякі незручності (майже зразу зламався монometr), але особливих проблем не було. Також зламалась ручка половника, краще брати металевий. Ще спеціально під похід Назар Медюх зробив вітрозахист зі склотканиною - хороша комбінація.

Технічне спорядження та інше. Було куплено 3 різні мотузки по 55 м, усі пройшли похід і не побилися. Усе спорядження відповідало нашим вимогам. Тільки кнопчним телефоном не користувалися, використовували смартфони та забули лопату на перевалі Орцвері після грози.

5.3 Перелік продуктів, раціон харчування та його вага

За основу розкладки була взята розкладка Моянської Т. з Паміру, 2013 р.

Розкладка була складена на 17 днів та узгоджена з учасниками походу. Вона враховувала наявність алергій та особистого несприйняття (розлади шлунку та інше) деяких продуктів учасниками. Так, один з учасників був вегетаріанцем, але не хотів ускладнювати побут в поході та погодився вживати в їжу страви, до складу яких входило сухе м'ясо. Однак він виявив бажання в разі використання в їжу тушковини замість сухого мяса вживати свої вегетаріанські смаколики. У зв'язку з цим у 50% страв, до складу яких входило м'ясо, сухе м'ясо було замінено на тушковину.

Раціон харчування в поході включав вуглеводи (круп, печиво, шоколад, цукор та ін.), білки (висушена риба, курка, свина вирізка та тушковина, напівтверді сири, копчена ковбаса) та жири (топлене вершкове масло, нутровий жир у складі тушковини домашнього приготування, засолене сало).

Середня вага продуктів в день на 1 людину - 538 г в першій, 577 г в другій та 540 г в третій частинах походу. Вага "карманки" на людину 50 г на день. У зв'язку з дуже розрізненими смаками учасників, вирішили, що кожен з учасників самостійно для себе буде готувати карманку за таких умов: карманка мала мати якомога найбільшу калорійність і не перевищувати ліміт по вазі.

З 17 обідів було заплановано 7 "сухих" та 10 гарячих (різні види супів).

Чай (компот, какао) запланований 3 рази на день, за виключенням сухих обідів.

Сухарі вживали на обіди та вечері, а на сніданки замість сухарів їли по 20 гр галетного печива (Марія та ін.).

Солодке до чаю вживали тільки ввечері (30 г), а цукор – кожен раз до чаю або какао.

Загальна вага продуктів разом з бензином на групу на похід 75 кг 500 гр. (21 кг 500 гр - 1 частина, 32 кг 300 гр - 2 частина, 21 кг 600 г - 3 частина).

Запаси продуктів та пального можна поповнювати в Степанцмінді.

5.4 Загальна вага продуктів та спорядження на групу та в середньому на людину (чол. жін.), розподілення ваги між учасниками.

Розподілення ваги продуктів та спорядження між учасниками.

Всього 111 кг 700 г. З них вага продуктів складає 75 кг 500 г. Спільного спорядження 36 кг 200 г. Максимальна загальна вага продуктів та колективного спорядження на чоловіка складає 10 кг, на жінку – 7 кг.

Середня вага на одного учасника: 8 кг 500 г.

5.5 Кошторис витрат на похід

Витрати	На 1 особу, грн	На групу, грн
Квитки на літак Київ - Тбілісі - Київ	10 400	83 200
Аренда житла в Тбілісі	400,4	3 203
Трансфер (Тбілісі - заброски – старт)	613,28	4 906
Трансфер (фініш – Тбілісі)	289,4	2 315
Їжа	1 269,26	10 154
Бензин	13,52	300
Спорядження	379,64	3 037
Аптечка	117,6	941
Додаткові витрати (кафе, баня)	536,7	4 293
Всього:	14 044	112 349

Курси на момент розрахунків 1\$ = 25,16 грн. та 1 ларі = 8,575 грн.

5.6 Список літератури, туристських звітів та інших джерел інформації.

- 5.6.1 Богдан Савчинський, “Карта и перечень перевалов грузинского Приказбечья”,
<https://www.tkg.org.ua/node/5152>
- 5.6.2 Сафтьук М.П., звіт про похід 4 к.с. по Центральному та Східному Кавказу
https://www.mountain.net.ua/content/uploads/pdf/Kavkaz_4_k_s_2015_Saftjuk_Odessa.pdf
- 5.6.3 Завадський К. , звіт про похід 3 к.с. Центральним та Східним Кавказом,
<https://www.tkg.org.ua/node/35607>
- 5.6.4 Дубок А.А. , звіт про похід 3 к.с. Центральним та Східним Кавказом
https://www.mountain.net.ua/content/uploads/Kavkaz_3_k_s_2016_Dubok_Kiev.pdf
- 5.6.5 Саков Р.П. звіт про похід 3 к.с. Центральним та Східним Кавказом
- 5.6.6 Сергій Данілов, звіт про похід 3 к.с. Центральним та Східним Кавказом,
<https://www.tkg.org.ua/node/24249>
- 5.6.7 Олександр Щербатій, звіт про гірський похід 2 к.с. по Центральному та Східному Кавказу,
<https://www.tkg.org.ua/node/17343>